

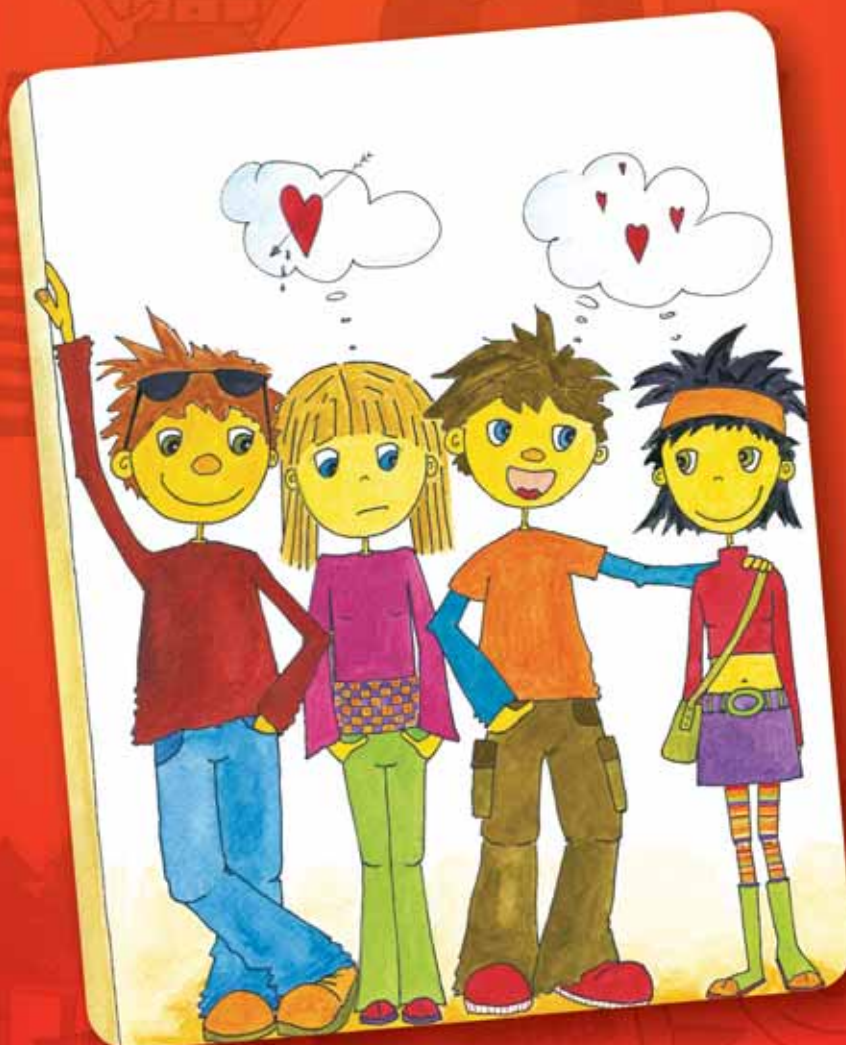

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Dragica Langerholc

KAKO POVEM, KAKO NAPIŠEM

Slovenščina
Učbenik za 9. razred osnovne šole

PRILAGOJENI IZOBRAŽEVALNI PROGRAM
Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM

KAKO POVEM, KAKO NAPIŠEM

SLOVENŠČINA
Učbenik

9. razred

DRAGICA LANGERHOLC

DRAGICA LANGERHOLC

KAKO POVEM, KAKO NAPIŠEM SLOVENŠČINA

Učbenik za 9. razred osnovne šole

Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom

Ilustrirala:

Sandra Sep, prof.

Strokovno pregledale:

dr. Dora Jelenc, Darinka Rosc Leskovec, prof., Breda Ferčec Muršak, prof.

Lektorirala:

Alenka Kozinc, prof.

Uredili:

mag. Darinka Ložar, Alenka Kozinc, prof.

Oblikoval:

Žiga Valetič, Skupina Potens

Računalniški prelom:

LITTERA PICTA d.o.o.

Izdal in založil:

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavniki založbe:

mag. Gregor Mohorčič

Izvedba:

Racman Audio Video Studio, d.o.o.

Naklada:

120

Ljubljana, 2008, prva izdaja

Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje je na svoji 116. seji dne 23. 10. 2008 na podlagi 25. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 115/03 -- ZOVFI-UPB3) in 15. člena Pravilnika o potrjevanju učbenikov (Ur. l. RS št. 57/06) sprejel sklep št. 6130-1/2008/227 o potrditvi učbenika avtorice

Dragice Langerholc KAKO POVEM; KAKO NAPIŠEM, slovenščina za 9. razred osnovne šole, prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom.

Učbenik je izdan s finančno podporo Ministrstva RS za šolstvo in šport.

© Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2008

Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja gradiva ni dovoljeno reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakršen koli pomnilniški medij) oblike reprodukcije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.183.6(075.2)(076):376(086.034.4)

LANGERHOLC, Dragica

Kako povem, kako napišem [Elektronski vir] : slovenščina.

Učbenik : 9. razred : prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom / Dragica Langerholc ; ilustrirala Sandra Sep. - 1. izd. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2008

ISBN 978-961-234-738-3

241530112

KAZALO

UVOD

1. MED LJUDMI

ME RAZUMEŠ? RAZUMEM TE

SPORAZUMEVANJE	8
PRAKTIČNOSPORAZUMEVALNA IN PUBLICISTIČNA BESEDILA...	11

KAKO GOVORIMO

KNJIŽNE IN NEKNJIŽNE BESEDE	13
-----------------------------------	----

KAKO PRITI DO SVOJEGA PSA?

POGAJALNI POGOVOR	15
-------------------------	----

PASJE ZAVETIŠČE

TELEFONSKI POGOVOR	19
--------------------------	----

POZDRAV IZ KRANJSKE GORE

NEURADNO PISMO	21
----------------------	----

KJE NAJ SE ZABAVAMO?

URADNO PISMO	24
--------------------	----

PO OKOLIŠKIH KRAJIH

VELIKA IN MALA ZAČETNICA	27
KRAJŠAVE	29

NA POMOČ!

NEURADNA PROŠNJA	30
------------------------	----

DALEČ OD DOMA

URADNA PROŠNJA	31
----------------------	----

OBVEŠČAMO SE ...

NEURADNO IN URADNO OBVESTILO	34
------------------------------------	----

PIKAPOLONICA

GLASOVI IN ČRKE	36
DELJENJE BESED	38

OB TRAGIČNEM DOGODKU

SOŽALJE IN TELEGRAM	39
---------------------------	----

2. SVET JE LEP

KAKO NEVIDNO POSTANE VIDNO

OPIS NAPRAVE	42
--------------------	----

PROSTRANA MONGOLIJA

OPIS POKRAJINE	45
----------------------	----

LEDENIK

OPIS NARAVNEGA POJAVA	47
KOREN IN BESEDNA DRUŽINA	49

ČE VIDITE, SI BOLJE ZAPOMNITE

GLAGOLSKO TRAJANJE, OSEBA IN ŠTEVILO	50
--	----

JOJ, KAKO ME KUHA!

OPIS BOLEZNI	55
GLAGOLSKI ČAS	58

OH, TI VIRUSI IN BAKTERIJE

POVEDI	59
ČASOVNO RAZMERJE	61
VZROČNO IN POSLEDIČNO RAZMERJE	62

3. RAZLIČNI SMO

POGREŠANI NAJSTNIK	
OPIS OSEBE	64
O SKRIVNOSTNEM SOSEDU	
OZNAKA OSEBE	65
BESEDNE ZVEZE	67
POUDAREK	68
REDKOBESEDNI MOŽAKAR	
SAMOSTALNIK IN PRIDEVNIK	69
PLANINSKA LEGENDA	
ŽIVLJENJEPIS ZNANE OSEBE	74
ŠTEVNIK	77
O IRENI	
ŽIVLJENJEPIS	78
KRIŽEM KRAŽEM PO GOBE	
OBNOVA	80
RABA OSEBNEGA ZAIMKA	84
DEŽELA NARAVNIH LEPOP IN ČUDES	
POTOPIS	85
GOVORNI NASTOP	90
POGOJNO RAZMERJE	92
IZ SEČOVELJSKIH SOLIN	
POROČILO	93
NAMERNO RAZMERJE	94
KAKŠNO BO JUTRI VREME?	
RAZLAGA POJAVA	95

4. ČE SEM VEDEŽ, NISEM REVEŽ

PETI TURIST V VESOLJU	
NOVICA	100
SOPOMENKE, PROTIPOMENKE, NADPOMENKE, PODPOMENKE	103
ZVONE ŠERUGA, SVETOVNI POPOTNIK	
INTERVJU	105
PREMI GOVOR	108
KAJ NAJ TI PODARIM?	
REKLAMA	110
NA POŠTI	
OBRAZCI	112
POŠTA NEKDAJ IN DANES	
PRISLOVI	115
DANES IN JUTRI BO ŽIVAHNO	
JAVNO OBVESTILO	116

5. KJER LIPE CVETO

SPET DOMA	
DRUŽBENI POLOŽAJ SLOVENŠČINE	120
BRIŽINSKI SPOMENIKI	
OD KDAJ GOVORIMO SLOVENSKI JEZIK	123

6. ZNANJE VEDNO PRAV PRIDE

V TRETJEM TRILETJU SEM SE NAUČIL	127
--	-----

DRAGE UČENKE IN UČENCI, SPOŠTOVANI STARŠI IN UČITELJI!

Pred vami je učbenik z delovnim zvezkom **KAKO POVEM, KAKO NAPIŠEM**, slovenščina za 9. razred osnovnih šol z nižjim izobrazbenim standardom.

To je zadnji v vrsti učbenikov za slovenščino v tretjem triletju za šole s prilagojenim izobraževalnim programom.

Po obliki in strukturi je podoben obema predhodnima učbenikoma, obenem pa je po funkcionalnih in izobraževalnih ciljih precej drugačen. V 9. razredu gre pretežno za ponavljanje in utrjevanje že pridobljenega znanja, za uzaveščanje in sistemizacijo v predhodnih razredih pridobljenih jezikovnih zmožnosti in utrjevanje ter nadaljnje razvijanje poimenovalnih, upovedovalnih in sporočanjejskih sposobnosti.

Besedila sem izbrala tako, da bodo za učence tematsko in vsebinsko zanimiva. Omogočala bodo skladno in uravnoteženo razvijanje poslušalskih in bralnih veščin in ponujala možnost za ustvarjalno tvorjenje (govorjenje in pisanje) podobnih besedil. Besedila so naslovljena po temah, naslovi besedilnih vrst in jezikovnih poglavij so tako kot že v 8. razredu preneseni v glavo strani.

Vsakemu besedilu sledijo **vprašanja** za preverjanje razumevanja in **naloge**, ki učenca aktivno vodijo do prepoznavanja oblike in zgradbe besedilne vrste.

Priporočila za sporazumevanje in jezikovna pravila učenci pridobivajo ob primerih iz besedila. Znanje utrjujejo z vajami v delovnem zvezku, kjer se razvija aktivno procesno učenje, zlasti na pisni ravni.

Učbenik ima v oblakih posebej poudarjene povzetke, priporočila, dognanja, že znana ali nova jezikovna pravila ...

Le-ta niso namenjena učenju na pamet, ampak le uzaveščanju in utrjevanju že pridobljenega znanja. Znaki, ki so vam znani že iz 7. in 8. razreda, (dodan je le znak za samostojno iskanje manj znanih besed v Slovarju slovenskega knjižnega jezika ali leksikonu), vas vodijo pri delu in učenju.

Ilustracije in fotografije pomagajo pri zapomnitvi, oblikovanju ustrezne predstavljalnosti in naredijo učbenik privlačnejši.

Učbenik ima ob koncu pregled snovi. Namenjen je učencem, ki želijo urediti pridobljeno znanje in se dobro pripraviti za nadaljnje izobraževanje.

Delovni zvezek zajema naloge, ki so nepogrešljive pri procesnem učenju. Tesno so povezane z vsebinami učbenika in omogočajo urjenje ustnega, zlasti pa pisnega sporočanja ter razvijanje jezikovnih zmožnosti. Zajema veliko raznovrstnih nalog tvorjenja, dopolnjevanja, izločevanja, izbire odgovorov, urejanja in popravljanja. **Učitelji naj**

izbirajo vsebino v učbeniku in naloge v delovnem zvezku glede na individualne sposobnosti učencev in njihov interes.

Upam, da boste, dragi učenci, ob učbeniku in delovnem zvezku našli veliko različnih možnosti za pogovore in pri tem razvijali kulturno sporazumevanje, da se boste razvijali v aktivne poslušalce oz. ustvarjalne tvorce besedil, hkrati pa boste širili svoje znanje z medpredmetnim povezovanjem.

Želim vam veliko veselja ob usvajanju vsebin v učbeniku ter vajah v delovnem zvezku. Pridobljeno znanje naj vam omogoča, da se boste lažje znašli v današnjem hitro se spreminjajočem svetu.

Dragica Langerholc, avtorica

ZNAKI, S KATERIMI SI BOŠ POMAGAL V UČBENIKU IN V DELOVNEM ZVEZKU

ZAPOMNI SI!

Zapomni si priporočilo, povzetek ali pravilo.

KAJ POMENI?

Preberi razlago za manj razumljive besede.

SAM POIŠČI!

Še sam poišči razlago za besede v SSKJ ali leksikonu.

PIŠI!

V svoj zvezek prepisi besede, oblikuj povedi ali popravi besedila.

POGLEJ V UČBENIK!

Povezava delovnega zvezka z učbenikom je označena s sličico knjige in številko strani.

1. MED LJUDMI

ME RAZUMEŠ? RAZUMEM TE.

- SPORAZUMEVANJE
- PRAKTIČNOSPORAZUMEVALNA IN PUBLICISTIČNA BESEDILA

KAKO GOVORIMO

- KNJIŽNE IN NEKNJIŽNE BESEDE

KAKO PRITI DO SVOJEGA PSA?

- POGAJALNI POGOVOR

PASJE ZAVETIŠČE

- TELEFONSKI POGOVOR

POZDRAV IZ KRANJSKE GORE

- NEURADNO PISMO

KJE NAJ SE ZABAVAMO?

- URADNO PISMO

PO OKOLIŠKIH KRAJIH

- VELIKA IN MALA ZAČETNICA
- KRAJŠAVE

NA POMOČ!

- NEURADNA PROŠNJA

DALEČ OD DOMA

- URADNA PROŠNJA

OBVEŠČAMO SE ...

- NEURADNO IN URADNO OBVESTILO

PIKAPOLONICA

- GLASOVI IN ČRKE
- DELJENJE BESED

OB TRAGIČNEM DOGODKU

- SOŽALJE IN TELEGRAM

ME RAZUMEŠ? RAZUMEM TE.

1. Preberite besedilo.

Ljudje smo družbena bitja. To pomeni, da živimo v različnih skupnostih in skupinah in smo odvisni drug od drugega. Med ljudmi stalno potekajo različne oblike sporazumevanja, s katerimi si sporočevalci in naslovniki izmenjamo mnenja, sodbe, prepričanja, pohvale, opravičila.

2. S kom vse ste se danes že pogovarjali? Katere napise si na poti v šolo opazil?

3. Ob ilustracijah se pogovarjajte o posameznem načinu sporazumevanja:

– z govorom,

– z likovnimi in glasbenimi deli,

– z gibi,

– s pisano besedo.

Povej, na kakšen način se ti najpogosteje sporazumevaš.

4. Preberi besedila v oblakih in odgovori na vprašanja.

Ej, si se ti tudi prijavil na planinski tabor?

JAN

Prav rad bi šel na tabor, ampak ravno takrat bom pri babici. Tam pa sem še rajši.

TIM

- a) Kaj sta si lahko Jan in Tim?
b) Zakaj je ta pogovor neuraden? Utemelji.

Gospa učiteljica, ali mi lahko, prosim, še enkrat razložite, kako naj rešim to enačbo?

ANČKA

Seveda. Pridi jutri k dopolnilnemu pouku.

UČITELJICA

- a) Zakaj Ančka učiteljico vika?
b) Zakaj je ta pogovor uraden?
Utemelji.

V pogovoru
smo glede na
sogovornika lahko
uradni ali
neuradni.

5. So tudi pisna besedila uradna ali neuradna? Pojasni razliko.

V 9. razredu že razlikuješ **UMETNOSTNA IN NEUMETNOSTNA BESEDILA**.
Ponovi, kakšna je razlika med njimi. Pomagaj si s skupinama besed v
oblačkih:

pravljica, legenda,
roman, pesem,
basen, bajka,
drama ...

vabilo, reklama,
prošnja, potopis,
novice,
poročilo, voščilo,
telegram ...

PRAKTIČNOSPORAUMEVALNA IN PUBLICISTIČNA BESEDILA

1. Preberi besedilo.

Živijo, Jasna!

Kar na hitro smo se dogovorili, da bomo imeli to nedeljo piknik na travniku pri stari šoli. Napovedujejo lepo vreme. Vse smo že nakupili, tudi glasbo bomo imeli. Pa veliko nas bo.

Če le utegneš, pridi. Veseli bomo, če boš s seboj prinesla kitaro.

Mateja

Kadar sporočevalec naslovniku sporoča nekaj vsakdanjega ali ga obvešča o nečem, pove ali napiše PRAKTIČNO-SPORAUMEVALNO BESEDILO.

2. Odgovori na vprašanja.

- Presodi, kaj sta si lahko Jasna in Mateja.
- Je takšno kratko sporočilo, obvestilo, opravičilo zahtevno besedilo?
- Ob kakšnih priložnostih še govorimo ali pišemo takšna sporočila?
- Kakšen je namen takih besedil?

3. Preberi naslednje besedilo.

LETEČE ŽELVE

Špansko podjetje Turtle airship je napovedalo, da bo začelo izdelovati letala, če jim lahko tako rečemo, ki bodo spominjala na želvo. Letela bodo na sončno energijo. Dosegala naj bi hitrost okoli 320 kilometrov na uro. Poleg tega, da bi z gorivom privarčevali okoli 100 milijard dolarjev na leto, „leteča želva“ ne bi onesnaževala okolja. Čez dan bi namreč s kolektorji na trupu zračnega plovila zbirali sončno energijo, medtem ko bi ponoči leteli na tako imenovani back up sistem in biogorivo. „Leteče želve“ bodo vzletale in pristajale tako kot helikopterji, pristajale pa bodo lahko tudi na vodi.

Vir: Leteče želve, Dnevnik, 10. 6. 2008

kolektorji – naprava, ki zbira sončno energijo

biogorivo – gorivo, pridobljeno iz nečesa živega, npr. iz rastlin

4. Odgovori na vprašanja.

- a) Komu je namenjeno besedilo o “letečih želvah”?
- b) Kaj je namen tega besedila?
- c) Kje so objavljena takšna besedila?

PUBLICISTIČNA BESEDILA:

- Namenjena so širokemu krogu ljudi različnih starosti in interesov.
- Objavljena so v časopisih in revijah, da jih lahko bere veliko ljudi.

5. Preberi besedilo in ugotovi, ali je besedilo praktičnosporazumevalno ali publicistično.

Sydney, 24. 1. 2008

Telo avstralske najstnice, danes 15-letne Demi-Lee Brennan, ki so ji pri devetih letih presadili jetra, je po operaciji prevzelo krvno skupino in imunski sistem njenega darovalca. Njeni zdravniki so povedali, da gre za prvi znani tovrstni primer na svetu. Spremembo so odkrili devet mesecev po operaciji, ko so se izvirne celice iz presajenih jeter preselile in namnožile v njenem kostnem mozgu.

Vir: <http://www.zurnal24.si/cms/novice/slovenija>

KAKO GOVORIMO?

1. Preberi besedilo.

KRAVCA IN ŠTALCA

Mici je pripovedovala stari mami:

Ivo je prišel k Ediju **glih** takrat, ko se je ta odpravljaj v **štalo**. Prosil ga je, naj mu pomaga, da bosta potem lahko šla **špilat fuzbal**. Tako si je Ivo nataknil **znucane švuple**, **fršlus** jope si je potegnil do vratu. Negotovo je hodil med kravami gor in dol. Opazoval je Edija, kako daje kravam umetni **futer**. Potem je nekam izginil, a se je takoj vrnil s polno **šajtrgo** trave. Krave so zadovoljno mukale.

Da bi kidal gnoj, Ivo še na misel ni prišlo. Kar se je dalo, se je hitro izmuznil ven.

Poudarjene besede so
NEKNJIŽNE BESEDE.

- a) Preberi poudarjene besede.
- b) Poišči za te besede drugi izraz.

- c) V zvezek prepisi besedilo s knjižnimi besedami.

2. Poslušaj učitelja, kako bere naslednje besedilo.

KVA JE REKVA?

Babica pripoveduje.

Kašna j` zd`j ml`dina, kašn j` bw` pa u čas`h. Ja, učas smo pa drxač žvel. Kuko, nismo imel ubenxa radia, ubene televizije pa n:č. Sam garane. Ja, u štalo smo hudil, k`dr smo bli tok močni d` smo bli za del. Pa hrana k`k j` bla drxač k`t j` pa dons. Ja, kwa smo jed`l, t` n`rvečk` t k`šn rič` t, pa takule reč, pa kašo, k`r s j` doma p`rdélal, pa kromper, pa žwau smo futral, d` smo mlek imel, pa ajdove žxance zjutrej, ti so ble zmerej.

3. Primer narečja je z Gorenjske. Kako bi isto besedilo narečno povedali v tvojem kraju?

narečje – govor na določenem ozemlju

4. Preberi, kako sta se pogovarjala Mirko in Bojan.

KAKŠNA SCENA

Mirko: Ej stari, živio! Kakšna scena, ej! Ustavili so me kapsi prejle, ko sem se fural brez čelade na motorju. Zdaj moram pa kao plačat ful keša, pa sem čisto suh. Ta stari pa ne smejo zvedet, ker bom nasrkal. A imaš ti kaj za posodit?

Bojan: Kva, a res? Kakšne bedne fore! Ja itak, da imam, stari moj. Daj, prišponaj čez kakšno urco, pa ti posodim, odgovori Bojan.

SLENG je pretežno govorica mladih. Uporabljajo neknjižne besede.

5. Odgovori na vprašanja.

- a) Koliko sta po tvojem mnenju stara Mirko in Bojan?
- b) Po čem to sklepaš?
- c) Pripoveduj, o čem sta se pogovarjala.
- č) Katere skupine ljudi po navadi uporabljajo takšen neknjižni pogovorni jezik?
- d) Katere slengovske besede po navadi ti uporabljaš?

6. Vsa tri besedila napiši v zvezek v knjižnem jeziku.

**ZA PISANJE IN GOVORJENJE V JAVNOSTI
UPORABLJAMO KNJIŽNI JEZIK.**

KAKO PRITI DO SVOJEGA PSA?

Kako lepo bi bilo na svetu, če bi vsak imel vse, kar si zaželi. Kot v pravljici. Pa bi bili potem res srečni? Zaželeli bi si spet kaj drugega. Zagotovo bi bili prikrajšani za pogosto pogajanje, dogovarjanje, prepričevanje. Preberite, kako se je Peter pogajal za nakup psa.

1. Preberi pogovor.

Peter: Večer!

Oče: Dober večer! Kako, da si tako pozen?

Peter: Pri prijatelju Marjanu sem bil. Dobil je psa in to bokserja. Oče mu ga je kupil za rojstni dan.

Mama: Da zdaj ne bi še ti začel tečnariti za psa.

Peter: Mami, daj no, vsi sošolci ga že imajo, samo jaz ne.

Oče: Ni govora. Še svoje sobe ne pospraviš, kako boš skrbel za psa.

Peter: Oči, prisegam pri samem Jonasu, da bom resniiiično skrbel sam zanj. Prisegam!

Mama: O tem se sploh ne bom pogovarjala! Misliš, da bom delala za psa? Ali sploh veš, koliko pes stane? Briketi stanejo na mesec celo premoženje. Ne, psa ne bo k hiši!

Peter: A Jana je pa lahko dobila hrčka, in to takoj, ko si je umislila to podgano.

Mama: Veš, kaj. Med psom in hrčkom je velika razlika. In Jana res sama skrbi zanj. Vedno ga nahrani in mu čisti kletko. Nikoli ni nobenega smradu zaradi živali.

Peter: Saj sem rekel, da bom za psa sam skrbel. Oči, prosim. Skupaj mu bova naredila pasjo utico. Pa sobo bom tako pospravil, da bodo baletke lahko plesale v njej. Mami, tebi pa obljubim, da bom matematiko spravil na tri. Tako si želim psa, da obljubim vse, kar hočete.

Oče: Boš dodal kaj denarja od svoje žepnine?

Peter: Dodal bom vse, kar imam.

Mama: Pa ne držiš fige v žepu?

Peter: Neee, kje pa!

Oče: No, potem se sam pozanimaj o primerni pasmi in cenah.

2. Preberite besedilo po vlogah. Katero vlogo bi ti najraje bral? Zakaj?

3. Pogovarjajte se.

- a) Kdo se je pogovarjal?
- b) O čem so se pogovarjali?
- c) So se v besedilu seznanjali ali pogajali?
- č) Za koga se je pogovor končal uspešno? Utemelji svoj odgovor.

4. Odgovori na vprašanja.

- a) Zakaj si je Peter nenadoma zaželel psa?
- b) Zakaj je bil oče proti? Kakšen razlog je navedel?
- c) Kako mu je mama razložila, zakaj je proti nakupu psa?
- č) Zakaj je Peter omenil Jano?
- d) Kaj je obljubil, če mu dovolijo kupiti psa?
- e) Bo tudi sam dodal denar?

- f) Kako bi ti ravnal v vlogi staršev?
- g) Kaj bi ti obljubil, če bi bil Peter?
- h) Kakšno je bilo razpoloženje v družini ob tem pogovoru?
- i) So člani družine uporabljali vljudnostne izraze?
- j) Se tudi v vaši družini dogovarjate, pogajate, drug drugega prepričujete?
- k) O čem se največkrat pogajate?
- l) Kje in kdaj se še dogovarjamo, prepričujemo in pogajamo?

briketi – vrsta hrane za živali

premoženje – predmeti, posestvo, denar ... kar ima kdo v osebni lasti

pasma

POGAJALNI POGOVOR

- pogajamo se z namenom, da nekaj dosežemo,
- ugodno rešitev največkrat dosežemo tako, da smo vljudni in da vsak malo popusti.

5. **Pravilno prepiši besede v zvezek ter iz njih tvori nove povedi:**

pravljica, vljudnost, rojstni dan, razpoloženje.

6. **Kaj pomeni, da je Peter držal figo v žepu?**
Tudi ti kdaj "držiš figo v žepu"?

7. Zaigrajte pogovore.

- a) Izmenjajte si mnenja o tem, zakaj je pomembno branje.
- b) Dopovej sošolcu ali sošolki, da ti mora vrniti dva trikotnika.
- c) Prepričaj sošolca ali sošolko, da obriše tablo namesto tebe.
- č) Sprašuj sošolca ali sošolko o vremenu v preteklem tednu.
- d) V pogovoru napovejte, ali bo pozimi spet razsajala gripa.
- e) S sošolcem ali s sošolko se pogajajta, kdo bo pojedel malico, ki je ostala zaradi odsotnega učenca.

POGAJANJE:

Kdo bo pridobil?
Kdo bo popustil?

8. Povej, kdaj se ti doma pogajaš. V katerih primerih si uspešen?

PASJE ZAVETIŠČE

Peter je bil presrečen, ker bo tudi on lahko imel psa. Takoj je zavrtel telefonsko številko bližnjega pasjega zavetišča in se takole pogovarjal s skrbnico.

Skrbnica: Dober dan. Skrbnica pasjega zavetišča tukaj. Želite?

Peter: Dober dan. Tukaj Peter Mohar iz Žalca. Rad bi zvedel, ali oddajate kužke.

Skrbnica: Seveda. Vedno smo veseli, kadar nam uspe kužka oddati prijaznim ljudem.

Peter: A mi lahko prosim poveste, kužki katerih pasem so trenutno na voljo?

Skrbnica: Na voljo so bernski ovčarji, zlati prinašalci, kratkodlaki jazbečar, nemški ovčarji, ostali so mešančki.

Peter: Imate morda mladičke?

Skrbnica: Enega pa res imamo. Z veseljem ti oddamo zatega prinašalca. Le dva meseca je star.

Peter: S čim pa bi ga moral hraniti?

Skrbnica: Najbolje je kupovati pasje brikete in drugo primerno hrano. Hrano, ki tebi ostane na krožniku, pa raje ne nosi njemu. Sicer se pa pozanimaj o zlatih prinašalcih v knjigah, revijah ali na spletni strani. Lahko pa se vključiš v kinološko društvo.

Peter: Kako se lahko vključim?

Skrbnica: Po Sloveniji je več kinoloških društev. V telefonskem imeniku poišči številko društva, ki je tebi najbližje. Pokliči jih in jim povej, da želiš biti njihov član. Z nasveti ti bodo pomagali, da boš svojega psa primerno vzgajal in oskrboval.

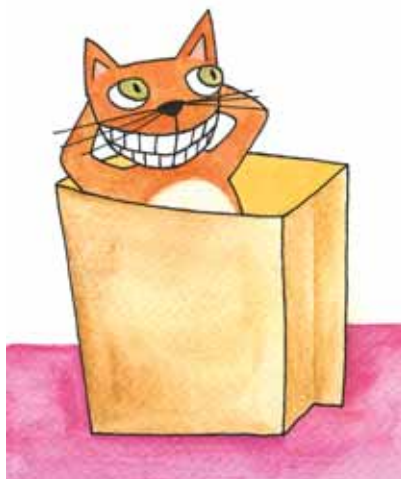
Peter: Kaj pa, če zboli? Kaj moram narediti?

Skrbnica: Pelješ ga k veterinarju. K njemu ga boš vodil tudi na obvezna cepljenja. Številko veterinarskih postaj najdeš v telefonskem imeniku.

Peter: Veste kaj, kar jutri pridem po mladička. Predno bova z očetom šla od doma, vas bom še enkrat poklical, da mi boste povedali, kako pridem do vas. Hvala lepa in se vidimo jutri.

Skrbnica: Le pridi, vesela te bom jaz, pa kužek tudi. Nasvidenje.

TELEFONSKI POGOVOR

kinološko društvo

- člane družijo
- ljubezen in skrb
- za pse

**zavetišče
veterinar**

3. V zvezek pravilno prepiši besede ter jih uporabi v novih povedih: oddati, vključiti, kužki.

1. Odgovori na vprašanja.

- Kdo se je pogovarjal?
- O čem sta se pogovarjala?
- Je bil telefonski pogovor za Petra uspešen?

2. Preberite pogovor po vlogah.**Po branju odgovori na vprašanja.**

- Zakaj sta se sogovornika v pogovoru najprej pozdravila in predstavila?
- Zakaj je Peter oskrbnico vikal? Zakaj je ona njega tikala?
- Je bil pogovor prijateljski? V kateri povedi zvemo za naklonjenost skrbnice Petru?
- Bo Peter kupil psa? Zakaj se je po tvojem mnenju odločil za nakup?
- Kako se je poslovil Peter in kako skrbnica?
- Je pogovor uraden ali neuraden? Utemelji.

TELEFONSKI POGOVOR

- Sogovornika **pozdravimo** in **se** mu **predstavimo**.
- Razložimo **namen** pogovora.
- V pogovoru **ga** pozorno **poslušamo**.
- Govorimo **vljudno**, razločno in čim bolj **knjižno**.
- Ob koncu pogovora **se zahvalimo** za pogovor in sogovornika **pozdravimo** z ustreznim pozdravom.

POZDRAV IZ KRANJSKE GORE

1. Preberi besedilo.

Živijo, Tanja!

Celje, 28. 2. 2006

Po dveh mesecih ti znova pišem, saj mi je že dolgčas po tebi. Kako ste kaj pri vas v Brežicah?

Pretekli teden smo bili v Kranjski Gori. Matka je rezervirala apartma pri banki, kjer je zaposlena. Že v petek zvečer smo naložili vso prtljago in smučarsko opremo v avto. Oči je zgubljal živce, ker nikakor ni spravil vsega v prtljažnik, matka pa ni popustila niti za milimeter. To je bila cela selitev. Jasno, da sem tudi jaz s seboj vlekla preveč cunj. Doma nisem pustila niti enega glasbenega CD. Potovali smo s polževo hitrostjo, saj se je verjetno polovica Slovencev odločila, da bo smučala ravno tu, v Kranjski Gori. Za piko na i pa smo izgubili veliko časa, da smo sploh našli naš apartma.

Potem pa so bile vse tegobe pozabljene. Vreme je bilo čudovito, snežne proge odlično pripravljene, užitkarjev pa tudi ravno prav.

V sredo se je zgodila huda nesreča. Neki divjak je presekal pot drugemu smučarju. Tega je odneslo daleč stran, potem pa je obležal brez zavesti. Ko so prišli reševalci, je že govoril. Prav čeden je bil. Se mi je zdelo, kot da mi je pomežiknil. Odpeljali so ga v bolnišnico. Lahko si misliš, da sem do konca tedna bolj sanjalarila kot smučala.

Zdaj sem spet v tej trapasti šoli. Prfoksi stalno nekaj hočejo od nas. Jutri bom vprašana slovo, potem pa pišemo še mato. Komaj čakam, da mine 9. r. Sem se vpisala v šolo za frizerje. Potem ti bom naredila super frizuro in to zastonj.

Ful težko čakam, da mi odpišeš, zato pohiti. Pozdravi teto in strica.

Lep pozdrav,

sestrična Eva

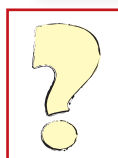

užitkar –

kdor v določeni
dejavnosti uživa

apartma –

počitniško
stanovanje

nezavest

2. Odgovori na vprašanja.

- a) Kdo je napisal pismo?
- b) Komu je pismo namenjeno?
- c) Kje živi Tanja?
- č) Kdaj je bilo pismo napisano?
- d) Pripravi, kako se je družina pripravljala na odhod na počitnice v Kranjsko Goro.
- e) Kateri dogodek je Evi pokvaril prijetno smuko? V katerem odstavku to izveš?
- f) Kako se po tvojem mnenju Eva počuti v šoli? S katerimi besedami je to izrazila?
- g) Preberi poved, v kateri izvemo, za kateri poklic se je Eva odločila.
- h) Kdaj in komu pišemo pismo?
- i) Kaj moramo upoštevati, ko napišemo pismo?

3. Pogovarjajte se.

- a) Kako je Eva v pismu nagovorila Tanjo?
- b) Katere nagovore bi Tanji še lahko napisala?
- c) Kako je Tanja ob koncu pisma pozdravila?
- č) Kako bi jo še lahko pozdravila?
- d) Katere vljudnostne izraze je v pismu uporabila Eva?

Vsako **PISMO** ima poleg **sporočila** za naslovnika **še nagovor, pozdrav, podatek o kraju in času** pisanja ter **podpis**.

V sodobnem času si dopisujemo tudi po **elektronski pošti**.

4. Postavi se v vlogo Tanje in odpiši Evi.
5. S sošolci se pogovorite o prednostih in slabostih elektronskega dopisovanja.
6. Preberi v izhodiščnem besedilu povedi, v kateri je zapisano:
 - za **piko na i**,
 - vlekla je **cunje** s seboj,
 - potovali smo **s polževo hitrostjo**.
7. Povej, katere so tiste besede v Evinem pismu, ki jih starejši ljudje ne uporabljajo? Zamenjaj jih s knjižnimi besedami.
8. Preberi elektronsko pismo. Povej, ali gre za uradno ali neuradno pismo. Utemelji.

Razloži, kaj te besede v povedih pomenijo.

Živio, Petra!

Moram ti nujno povedati, da sem bila prejšnji teden v Kranjski Gori. Tam sem videla frajerja, ki ga je povozil drugi smučar. Padel je v nezavest in so ga odpeljali v bolnico. A veš, da mi je pomežiknil, predno so ga dali v rešilca.

Čisto sem zmešana. Ti drugič napišem več.

Čao,

Eva

9. V zvezek prepiši besede in iz njih tvori nove povedi: prtljaga, glasbeni CD, pozabljena, pripravljena.

KJE NAJ SE ZABAVAMO?

1. Pogovarjajte se.

- a) Kje se mladi najraje zabavate?
- b) Kako potekajo vaše zabave?
- c) Zakaj so po vašem mnenju pogoste zabave v lokalih moteče za okoliške stanovalce?
- č) Kaj lahko storijo stanovalci, če je v nočnem času pogosto prehrupno?

2. Zelo hrupno je bilo v Celju. Preberi, kaj je predstavnik stanovalcev napisal predsedniku krajevne skupnosti.

Miha Kapše
Ljubljanska 35
3000 Celje

Datum: 2. 4. 2006

Krajevna skupnost Livada
Mariborska 9
3000 Celje

spoštovani g. predsednik Jaka Smole!

V sredo, 24. 3. 2006, smo se stanovalci Ljubljanske ulice zbrali na sestanku zaradi težav, povezanih z lokalom v naši ulici.

Ugotavljamo, da se lastnik lokala ne drži dogovorjenih pravil poslovanja. Čeprav je lokal lahko odprt samo do 23. ure, se pogosto dogaja, da je odprt tudi do 1. ali 2. ure zjutraj. Alkohol točijo tudi mladoletnim osebam. Pritožbe na policijo in inšpekcijske službe ne zaležejo.

Vemo, da mladina potrebuje svoje prostore za druženje, poslušanje glasbe, ples. Zato dajemo pobudo, da začnemo razmišljati o gradnji mladinskega doma v našem kraju.

Zgradili bi ga lahko na Koroški cesti 14, kjer že stoji napol propadla zgradba. O tem bi lahko izvedli referendum. Menimo, da bi mladim z novim domom dali možnost, da aktivno in prijetno preživijo prosti čas.

Upamo, da boste člani upravnega odbora o problemu lokala in izgradnji mladinskega doma razpravljali na eni od naslednjih sej.

S spoštovanjem,

mag. Miha Kapše, predstavnik krajanov

3. Odgovori na vprašanja.

- Predsednik katere krajevne skupnosti je Jaka Smole?
- Kdo je predstavnik stanovalcev Ljubljanske ulice?
- Kakšen problem je nastal v Ljubljanski ulici?
- Kdaj je bilo pismo poslano?
- Kaj je namen tega pisma?
- Kakšno rešitev ponujajo krajanj Ljubljanske ulice v zameno za zaprtje lokala?
- Kako je predstavnik krajanov nagovoril predsednika krajevne skupnosti Livada?
- Kako ga je ob koncu pisma pozdravil?
- Kam je sporočevalec napisal svoje in naslovnikove podatke?

URADNO PISMO

pišemo vedno na beli pisarniški papir. Pri pisanju uradnega pisma upoštevamo predpisano obliko.

Diagram illustrating the structure of an official letter (Uravno Pismo) on a yellow background:

- NASLOV SPOROČEVALCA** (Sender's Address) - Top left box, with a double-headed arrow pointing up to the header area.
- KRAJ IN DATUM** (Location and Date) - Box below the sender's address.
- NASLOV NASLOVNIKA** (Recipient's Address) - Box below the location and date.
- NAGOVOR** (Salutation) - Box below the recipient's address.
- VSEBINA OZ. SPOROČILO** (Content or Message) - Large central box, with double-headed arrows pointing left and right.
- POZDRAV** (Greeting) - Box at the bottom left.
- PODPIS** (Signature) - Box at the bottom right.

lokal

- prostor za obrtno dejavnost, manjše gostišče

referendum

- glasovanje prebivalcev o sprejetju ali odklonitvi zakona

inšpekcija

- pregled in nadzor nad zakonitostjo

Če se **sporočevalec** in **naslovnik** ne poznata oziroma nista družbeno enakovredna (npr. učenec – učitelj), je pismo **URADNO**. Sporočevalec naslovnika vika in uporablja ustrezne **vljudnostne izraze**.

Pri pošiljanju uradnih in neuradnih pisem je zelo pomembno, da na pisma napišemo **natančne naslove**.

seja

4. V zvezek prepiši besede in jih uporabi v novih povedih: razpravljati, predstavnik, predsednik, inšpekcijska služba, naslednji, predpisan.

PO OKOLIŠKIH KRAJIH

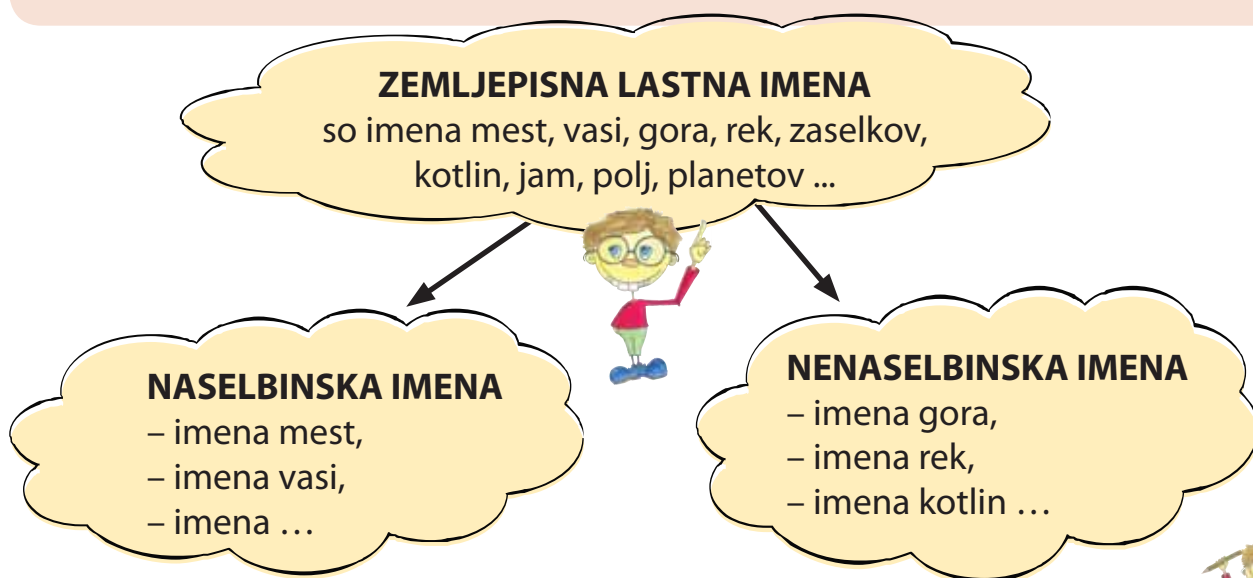
Ob učiteljevi pomoči pojasni, katera imena so zemljepisna imena, katera naselbinska in katera nenaselbinska imena.

1. Preberi besedilo in loči naselbinska in nenaselbinska imena.

Eva in njeni starši so smučali v **Kranjski Gori**. Sredi tedna so se odločili, da gredo obiskat teto v **Bohinjsko Bistrico**. Skupaj z njo so šli v gostišče, kjer so opazovali skupino alpinistov. Zvedeli so, da se pripravljajo na zimski vzpon.

Vzpon bodo začeli v Krnici, od koder se bodo čez **Kriško steno** podali na **Kriške pode**.

Ko smo se vračali, smo prečkali reko **Savo**. Čez njo je postavljen lep most v **Gozdu Martuljku**.

2. V zvezek nariši dva oblaka. Preberi poudarjene besede v zgornjem besedilu, nato naselbinska imena prepisi v en oblak, nenaselbinska pa v drugi oblak.

3. Odgovori na vprašanja.

- Kje so smučali Eva in njeni starši?
- Kje živi Evina teta?
- Kam so namenjeni alpinisti?
- č) katero steno bodo alpinisti preplezali?
- d) V katerem kraju so prečkali Savo?

Zemljepisna imena
pišemo z **VELIKO**
ZAČETNICO.

DVOBESEDNA NASELBINSKA IMENA

Kranjska **G**ora
 Gozd **M**artuljk
 Bohinjska **B**istrica

DVOBESEDNA NENASELBINSKA IMENA

Kriška stena
 Kriški podi

Pri dvobesednih naselbinskih imenih
 (Kranjska **G**ora, Zidani **M**ost, Slovenj
Gradec, Škofja **L**oka, Nova **G**orica ...)
 pišemo obe besedi z **VELIKO**
ZAČETNICO.

Z MALO ZAČETNICO
 pišemo **m**esto, **v**as, **t**rg:
 (Novo **m**esto, lška **v**as,
 Stari **t**rg ...)

PRIDEVNIKE iz
 dvobesednih
 naselbinskih imen
 (kranjskogorski,
 bohinjskobistriški ...)
 pišemo **skupaj** in z
malo začetnico.

4. Preberi povedi.

- Ko smo prispeli v Kranjsko Goro, smo takoj poiskali kranjskogorsko turistično pisarno.
- Teta živi v Bohinjski Bistrici. Rada gobari v bohinjskobistriških gozdovih.

5. V parih poiščite čim več dvobesednih naselbinskih imen. Prvi naj pove ime kraja, drugi izpelje pridevnik.

Kranjska Gora	—————→	kranjskogorski
Bohinjska Bistrica	—————→	bohinjskobistriški
Škofja Loka	—————→	škofjeloški (loški)

6. Preberi povedi. Opazuj veliko in malo začetnico prebivalcev in prebivalk. Povej, kaj opaziš?

- Eva in njeni starši so se dobro počutili med **Kranjskogorci**. Za cvetoče balkone in okna skrbijo **Kranjskogorčanke**.
- Na smučarsko tekmovanje so se prijavili tudi **Radovljičani** in **Radovljičanke**.
- Novomeščani** in **Novomeščanke** so ponosni na uspešnega športnika iz njihovega mesta.

**IMENA PREBIVALCEV
 IN PREBIVALK**
 naselbin pišemo z
VELIKO ZAČETNICO.

G. IN MAG.

1. Preberi še enkrat nagovor in podpis v uradnem pismu. Kaj v njem pomeni okrajšava g. in mag.?

2. Namesto okrajšav napiši v zvezek besede v celoti:

ga. str. stol. mag. prof. št.

3. Preberi okrajšave kot cele besede.

V nedeljo je g. Martinšek prebral, da je mag. Kovač raziskoval, kako je potekalo šolanje otrok 100 let pr. n. št.

V učilnici št. 9 je prof. Stare opomnil, da je v učbeniku na str. 12 opisano, kako so v 13. stol. n. št. gradili gradove.

KRAJŠAVE so **KRATICE** (SSKJ),
OKRAJŠAVE (prof.) in **SIMBOLI** (kg).

4. Katere predmete je imela Špela na urniku ob petkih? V zvezek jih izpiši s celo besedo.

	Ponedeljek	Torek	Sreda	Četrtek	Petek
1.	SLO	MAT	NAR	SLO	LVZ
2.	DRU	DRU	MAT	TJA	LVZ
3.	TIT	SLO	ŠVZ	NAR	MAT
4.	TIT	TIT	TJA	MAT	SLO
5.	NAR	TIT	GOS	GVZ	DRU
6.	ŠVZ	IZB	GOS	ODS	ŠVZ

NA POMOČ!

Preberi primere, nato odgovori na vprašanja.

NEURADNA PROŠNJA

- V njej nekaj **prosimo**.
- Sporočevalec naslovnika **tika**.
- Uporabimo **vljudnostne besede** (npr. prosim).

Živijo!

Ana, prosim, posodi mi šestilo za tretjo uro. Pozabil sem ga, nujno pa ga potrebujem, ker pišemo test. Vrnem ti ga takoj po pouku.

Jernej

a) Kaj sta si lahko Ana in Jernej?

Miha!

Danes se bo konferenca zavlekla še za uro ali dve. Prosim, če greš danes ti po Moniko v šolo. Doma pogrejšta enolončnico, potem pa ji pomagaj pri nalogi. Se vidiva zvečer,

Iva

b) Kaj sta si Miha in Iva?

Anica,

nisem imela časa priti na kavo, pa te s tem listkom prosim, da ta teden popaziš na našo hišo. Šli smo na morje v Izolo. Rože so na balkonu, pa jih bo zalil dež, psa smo odpeljali k sestri. Prosim te le, da me pokličeš, če bi se okoli hiše dogajalo kaj posebnega.

Pozdrav,

Špela

c) Kaj je Anica Špeli?

Špela, Iva in Jernej so nekaj prosili, zato so napisali

prošnjo.

DALEČ OD DOMA

Nika je bila pridna učenka. Vpisala se je v srednjo šolo v Ljubljani. Živi v Tolminu v soški dolini, to pa je daleč od Ljubljane.

Med tednom bo morala bivati v dijaškem domu. Napisala je prošnjo za sprejem v Dijaški dom Ivana Cankarja.

Nika Lavrenčič
Ljubljanska cesta 45
4240 Tolmin

Dijaški dom Ivana Cankarja
Poljanska 26
1000 Ljubljana

Tolmin, 15. 4. 2006

Zadeva: Prošnja za sprejem v Dijaški dom Ivana Cankarja

V šolskem letu 2006/2007 zaključujem deveti razred na osnovni šoli v Tolminu. Vpisala sem se na Srednjo frizersko šolo v Ljubljani. Kraj šolanja je zelo oddaljen od mojega bivališča, prometne povezave so neugodne, zato bom v času šolanja živel v Ljubljani.

V družini je zaposlen le oče, ki mora preživljati petčlansko družino. Trije otroci smo šoloobvezni. Zaradi nizkih dohodkov ne bi mogli plačevati najemnine za najeto sobo.

Zato Vas vljudno prosim, da mi odobrite bivanje v Vašem dijaškem domu in mi s tem omogočite šolanje na izbrani šoli.

Zahvaljujem se Vam za razumevanje in Vas lepo pozdravljam.

Nika Lavrenčič

Priloge:

- fotokopija spričevala 9. razreda,
- potrdilo o stalnem bivališču,
- potrdilo o osebnem dohodku očeta.

**URADNA
PROŠNJA**

- V njej uradno prosimo za štipendijo, denarno pomoč, mesto v dijaškem domu ...
- Z uradno prošnjo se javimo na razpise za stanovanje, službo, tečaje, počitnikovanje ...
- Sporočevalcu v prošnji rečemo tudi **VLAGATELJ** ali **POŠILJATELJ**.

1. Odgovori na vprašanja.

- a) Kje je Nika doma?
- b) Kje bo nadaljevala šolanje?
- c) Kaj je napisala Nika?
- č) Komu je poslala prošnjo?
- d) Katere razloge navaja, zakaj bi med šolanjem v Ljubljani živela v dijaškem domu?

2. Pogovorite se.

- a) Zakaj mora Nika priložiti priloge?
- b) Katere vljudnostne izraze je uporabila pri pisanju prošnje?
- c) Kam v prošnji napišeš naslov sporočevalca in kam naslov naslovnika?
- č) Kaj mora vsebovati naslov?
- d) Kam napišeš datum?
- e) Katere bistvene podatke je Nika navedla v prošnji?
- f) Kam se v prošnji podpišemo in kako?
- g) Kako smo pisali izraze spoštovanja? Ob učiteljevi pomoči pojasni, zakaj tako.

Povej, kako torej napišemo prošnjo, da si bo naslovnik o nas ustvaril dobro mnenje.

- 3. Pravilno prepiši besede v zvezek in твори nove povedi:**
oddaljen, nizkih, prošnja, zaključujem, ljubljanska, vljudno, srednja šola.

4. Pogovorite se.

- a) Na katero srednjo šolo se je vpisala Nika?
b) S katero začetnico pišemo imena šol? Oglejte si primera.

Srednja šola tehniških strok Ljubljana

TODA

tehniška šola

Srednja lesarska šola

TODA

lesarska šola

Vendar pazi!

Na zgradbi je pisalo **O**snovna šola Livada.

Hodim še v **o**snovno šolo.

Vpisal sem se na **S**rednjo biotehniško šolo.

Moja sestra že obiskuje **s**rednjo šolo.

NASLOVE ŠOL pišemo **z veliko začetnico**. **Vrsto šol** (osnovna, srednja, visoka, fakulteta) pišemo **z malo začetnico**.

5. Med poletnimi počitnicami bi rad opravljal počitniško delo. Preberi podatke, ki jih moraš navesti v prošnji. Nato reši nalogo v delovnem zvezku na strani **29**.

Uporabi podatke:

- svoj domači naslov,
- prijavljaš se v Toplarno v Ljubljani,
- dosedanja izobrazba,
- delovne izkušnje (pridnost, delo doma, vztrajnost, spretnost pri učenju predmeta tehnika in tehnologija),
- interesi,
- nadaljnje šolanje,
- kraj in datum,
- podpis.

OBVEŠČAMO SE ...

1. Preberi obvestili.

Draga moja Mimi,

*danes bom v službi tudi popoldan, zato si pripravi
pečena jajčka in solato.*

*Zakleni se, napiši domačo nalogo, potem pa beri. Se
vidiva zvečer,*

mami

2. Odgovori na vprašanje.

Z NEURADNIMI OBVESTILI

se med sabo na
kratko o nečem
obveščamo.

Mami,

*danes bom iz šole prišla pozneje. Trenirali bomo
košarko, ker gremo naslednji teden na tekmovanje.
Popoldne moram oprati še modro majico, rada bi jo
jutri imela za v šolo.*

Cmok,

Ana

- Kaj sta si Mimi in mami ter mami in Ana?
- Zakaj so si pisale obvestila?
- Zakaj so se tikale?
- Kako so se nagovarjale in ob koncu obvestila pozdravljale?

3. Preberi besedilo.

Spoštovani!

Obveščamo vas, da bo v lekarni zaradi letnih dopustov spremenjen delovni čas od 1. 7. 2007 do 31. 8. 2007.

Lekarna bo odprta od ponedeljka do petka, od 8.00 do 13.00.

Ob sobotah bo v tem času zaprta.

Koper, 25. 6. 2007

*Vodja poslovalnice:
Martina Penko*

4. Pogovorite se.

- Kdo je sporočevalec?
- Povej, kaj sporoča?
- Komu je besedilo namenjeno?
- Ali bi avgusta lahko dobil zdravila v tej lekarni?
- Na kateri dan po počitnicah bo spet začel veljati stari delovni čas?
- Kateri podatki so napisani v besedilu?
- Po čem veš, da je to uradno obvestilo? Utemelji.

**URADNA
OBVESTILA**

nas obveščajo o
uradnih zadevah,
spremembah,
dopolnilih ...

5. Preberi obvestilo in pojasni, zakaj je to uradno obvestilo.

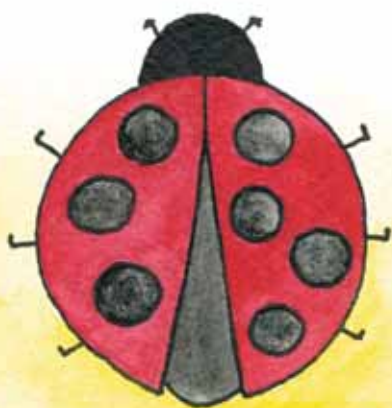
Spoštovana gospa učiteljica!

Vljudno prosim, da je moj sin Jože Bervk v dneh od 13. 4. do 16. 4. 2008 po končanem pouku vključen v varstvo, ker zaradi izrednih razmer v službi ne morem priti po njega.

Zahvaljujem se Vam za razumevanje in Vas lepo pozdravljam,

Anica Bervk

Kateri podatek manjka v prošnji?

PIKAPOLONICA

1. Opiši pikapolonico na sliki in pripoveduj o njej. Glasno preberi besedo **PIKAPOLONICA** in odgovori na vprašanja.

- a) Iz katerih glasov sestoji ta beseda?
- b) Iz koliko glasov je sestavljena?
- c) S čim zapisujemo glasove?
- č) Koliko črk ima slovenska abeceda?

Izgovarjamo **glasove**,
te povezujemo v
zloge in **besede**.
Besede povezujemo v
povedi in **besedila**.

Glasove zapišemo s
črkami. V abecedi je
25 črk.

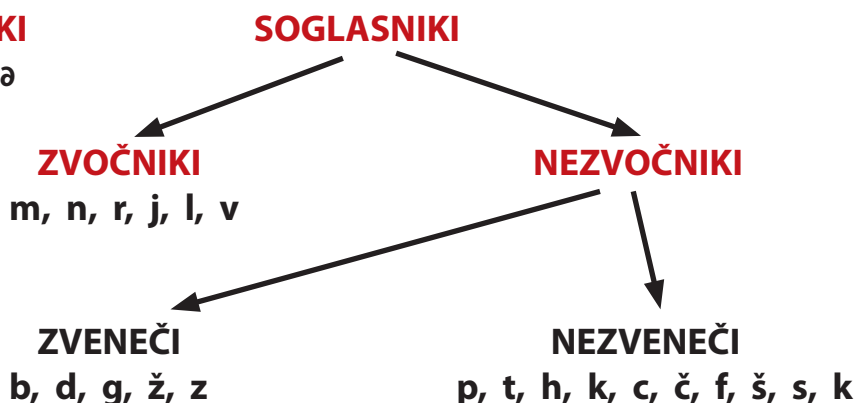
2. Z glasom posnemajte zvoke, ki jih povzroča:

šelesenje listja,	razbitje steklenice,
poteg zadrge,	zaklepanje s ključem,
valovanje morja,	ščebetanje ptičev,
pljusk vode,	mečkanje šumečega papirja,
drsanje s copati,	drdranje vlaka ...

Povej, katere glasove si izgovarjal ob tem? Ali lahko vse zvoke zapišemo s črkami?

3. Glasno preberi posamezne črke v shemi in ugotovi, zakaj so skupine črk dobile svoje ime.

SAMOGLASNIKI
a, ê, é, i, ô, ó, u, ə

Če si želiš zapomniti posamezne skupine soglasnikov, ti bo spodnji zapis v pomoč. Beri brez samoglasnikov.

ZVENEČI: **gad zbeži**

ZVENEČI:
moj nori lev

NEZVENEČI:
ta suhi škafec pušča

Slovenski knjižni jezik ima 29 glasov. Glasova **o** in **e** sta lahko **široka** ali **ozka**. Črka **e** lahko zaznamuje tudi **polglasnik**.

4. Glasno izgovori besedo ŠOLA.

- Koliko samoglasnikov ima?
- Sta oba samoglasnika izgovorjena enako glasno?
- Katerega si izgovoril glasneje?

5. Preberi besede in z glasom poudari naglašene samoglasnike:

gora, svetloba, energija, avto, sestra, bonton, sidro, nebo.

Samoglasniki v besedah niso vsi izgovorjeni enako glasno. Po navadi je izgovorjen en samoglasnik glasneje. Zanj pravimo, da je **naglašen**.

6. Glasno preberi naslednje besede ter opazuj izgovorjavo glasu o in e:

okno, oko, osa, naokoli, pero, voda, kolo, Tone, noga, plošča, sestra, medved, mleko, teta, vedro, vleka, vek, vedno, les, česen, med.

Si opazil razliko v izgovorjavi e in o?

Nekatere e in o izgovorimo široko, druge ozko. Te besede razvrstimo tako:

Ó (ozki o)	Ô (široki o)
oko, naokoli, pero, kolo, Tone	okno, osa, voda, noga, plošča
é (ozki e)	ê (široki e)
vleka, vek, vedno, les, med, mleko	sestra, teta, vedro, česen, medved

Poudarjene črke v besedah izgovarjamo polglasno, zato jih imenujemo **POLGLASNIKI**.

7. Preberi naslednje besede.

Opazuj, kako izgovarjaš krepko tiskane črke.

čeber, Prešeren, lukenj, poševen, steber, jazbec, pes, jezdec, ves.

JAKA JECLJA

Jaka jeclja: »Vča-sih pi-še-mo, pi-še-mo, pa nam v vr-sti-ci zmanj-ka pros-to-ra za ce-lo be-se-do.«

Učiteljica ga dopolni: »Tako je, Jaka. Nekaj besed mora v novo vrsto. Je tudi tu kakšno pravilo?«

Večzložne besede delimo:

mama:	ma – ma
copata:	co – pa – ta
planet:	pla – net
čokolada:	čo – ko – la – da
čezoceanka	čez – oce – an – ka
nadstropje	nad – strop – je

To je pa lahko!
Ploskaš po zlogih,
pa znaš!

Enozložne besede so:

Čips, prt, vrt, smrt, pips, čop, keks, muc, pek, čok, rop, mir, pok, film.

Enozložnih besed ne moremo deliti.

No vidiš, pa znaš deliti besede!

OB TRAGIČNEM DOGODKU

Naše življenje spremljajo veseli in žalostni dogodki. Najbolj žalostni smo gotovo takrat, ko umre kdo, ki nam je veliko pomenil.

1. Preberi besedilo.

Split, 15. 7. 2006

Draga Ana!

Na počitnicah na morju sem iz časopisa izvedela, da Ti je umrla babica. Vem, da Ti je zelo hudo, ker si jo imela rada. Tebi in Tvojim staršem izrekam iskreno sožalje.

Andreja

2. Odgovori na vprašanja.

- Kdo je napisal besedilo?
- Komu je to besedilo namenjeno?
- Od kod je bilo besedilo poslano?
- Kdaj ga je Andreja napisala?
- Je zgornje sožalje uradno ali neuradno? Pojasni.
- Ali je izreči sožalje lahko? Utemelji.
- Kaj želimo doseči pri osebi, ki ji izrečemo sožalje?
- Kako se pri tem počutimo?
- S katero začetnico si napisal besede: Ti, Tvojim?

sožalje – izraz sočutja do koga ob smrti njemu bližnjega človeka

pokojnik

SOŽALJE je kratko besedilo, ki ga izrečemo ali napišemo komu, ki je izgubil svojca ali prijatelja. Izrazimo ga ustno ali pisno. Po telefonu izrazimo sožalje le izjemoma.

Izraze spoštovanja (Ti, Vi, Tvoj, Vaš ... pišemo **z veliko začetnico**.)

Včasih je posebej pomembno, da pride naše pisno sporočilo do naslovnika čimprej. Takrat mu pošljemo TELEGRAM.

S telegramom pošiljamo nujna sporočila, čestitke, voščila in sožalja.

3. Pogovorite se.

- a) Kako danes večinoma pošiljamo nujna sporočila?
- b) V čem je razlika med telegramom in kratkim sporočilom na prenosnem telefonu?
- c) V katerih okoliščinah je primerno uporabljati telegram in v katerih sporočilo po telefonu?

Sporočilo **TELEGRAM** mora biti kratko. Plačilo telegrama je vezano na **število besed** v sporočilu.

4. Preberi besedilo in reši 1. nalogo v DZ na strani 39.

Jernej je zvedel, da bo tekmoval v badmintonu. Tekmovanje bo v Ljubljani. Tam živi tudi njegova prijateljica Alenka. Zelo si je želel, da bi ga prišla vzpodbujati. Edina možnost, da jo v tako krakem času povabi in obvesti o tekmovanju, je sporočilo po telegramu, ker Alenka nima ne telefona ne mobija.

2. SVET JE LEP

KAKO NEVIDNO POSTANE VIDNO

- **OPIS NAPRAVE**

PROSTRANA MONGOLIJA

- **OPIS POKRAJINE**

LEDENIK

- **OPIS NARAVNEGA POJAVA**
- **KOREN IN BESEDNA DRUŽINA**

ČE VIDITE, SI BOLJE ZAPOMNITE

- **GLAGOLSKO TRAJANJE, OSEBA IN ŠTEVILO**

JOJ, KAKO ME KUHA!

- **OPIS BOLEZNI**
- **GLAGOLSKI ČAS**

OH, TI VIRUSI IN BAKTERIJE

- **POVEDI**
- **ČASOVNO RAZMERJE**
- **VZROČNO IN POSLEDIČNO RAZMERJE**

KAKO NEVIDNO POSTANE VIDNO

Ko je Branko v šoli poročal o počitnicah, je omenil tudi klope. Pri nabiranju borovnic se mu je v kožo zagrizel klop. Prinesel ga je v šolo. Vsi učenci bi si to majhno, a nevarno živalco radi ogledali skozi drobnogled oz. mikroskop. Učiteljica ga je prinesla v razred in ga pred uporabo opisala.

1. Preberi, kaj je učiteljica povedala o tej napravi.

Z mikroskopom si lahko ogledujemo najbolj drobne snovi, predmete, živalce, ki jih s prostim očesom skoraj ne moremo videti. Z njimi lahko opazujemo bakterije, plesni, zgradbo metuljevih kril, listnih žil ... Sestavljen je iz več delov.

1. Opazovalec gleda skozi **OKULAR**.
2. Različno močni **OBJEKTIVI** (sistemi leč), ki dajo različno povečano sliko predmeta.
3. Sistem **LEČ** v objektivu daje sliko predmeta, ki jo okular še poveča.
4. Opazovani predmet leži med **OBJEKTNIM** in **KROVNIM** stekelcem.
5. **LEČE** v kondenzorju usmerjajo svetlobni žarek na opazovani predmet.
6. Svetlobni žarek se odbija od **ZRCALA** pod mikroskopom, s spodnje strani osvetljuje opazovani predmet.

Vir: www.educa.fmf.uni-lj.si/izodel/sola/2002/di/zorman/SN/st_mikroskop.htm - 5k -

2. Pogovorite se.

- a) Kaj se je med nabiranjem borovnic zgodilo Branku?
- b) Zakaj ga je nesel v šolo?

3. Odgovori na vprašanja o mikroskopu.

- a) Kateri so glavni deli te naprave?
Napiši jih v zvezek.
- b) Skozi kateri del gledamo opazovani predmet?
- c) Kateri del omogoča različno povečano sliko predmeta?
- č) Kam položimo predmet, ki ga želimo opazovati?
- d) Od česa se odbijajo svetlobni žarki?
- e) Kje je objavljen opis mikroskopa?
- f) Zakaj je po tvojem mnenju besedilo opremljeno s sliko?
- g) Komu so opisi naprav namenjeni?

Česa pri opisu mikroskopa nisi izvedel?

Oglej si predloge.

- Kje je mikroskop uporaben?
- Iz katerega materiala je?
- Kako se z njim ravna?
- Kdo ga največ uporablja?
- Kako ga je potrebno vzdrževati?

4. Vprašanja iz točke g) prepiši v zvezek in odgovori nanja.**5. V razred prinesite šolski mikroskop. Preglejte navodila, kako deluje.**

Poimenujte:

- a) njegove glavne dele,
- b) povejte, iz katerega materiala je narejen,
- c) kako velik je,
- c) naštejte po pet predmetov in živalic, ki jih lahko z njim opazujete.

mikroskop

- drobnogled, namenjen opazovanju zelo majhnih, s prostim očesom nevidnih stvari

optika

- nauk o svetlobi

okular

- sistem leč, obrnjen proti očesu opazovalca

objektiv

- sistem leč, obrnjen proti predmetu, najbolj odločilen za ostrino slike

krovno stekelce

- stekelce, kamor položimo predmet opazovanja

leča

- prozorno (stekleno) telo

kondenzor**(zbiralna leča)**

- sistem leč, ki zbira svetlobo

- 6 V zvezek napišite navodila za uporabo vašega mikroskopa.

V **OPISU NAPRAVE** zremo:

- kakšna je oz. iz katerih delov je sestavljena,
- iz katerih materialov je narejena,
- kako deluje,
- za kaj jo uporabljamo,
- kako jo vzdržujemo.

PRED UPORABO VEDNO PREBERI NAVODILA!

7. Narisano napravo dobro poznaš, zato vadi ustno opisovanje.

8. V zvezek prepiši besedi in ju uporabi v novih povedih:
izpuliti, osvetljuje.

1. Preberi besedilo.**PROSTRANA MONGOLIJA**

Mongolija leži na prostrani planoti, ki jo sekajo tri gorske verige – Altaj, Hangaj in Hentej. Noben del dežele ni nižji od 518 metrov nad morsko gladino. Večino plodne zemlje sestavljajo travniki. Nerodovitna puščava Gobi na jugu dežele, ki meji na Kitajsko, pokriva eno tretjino mongolskega ozemlja.

Na zahodu se razteza Mongolski Altaj z več kot 4000 metrov visokimi vrhovi, ki jih pokrivata led in sneg. Nanj se proti vzhodu navezuje velika depresija s številnimi, deloma slanimi jezери, med katerimi je tudi skoraj okroglo jezero Uvs.

Na severu se razprostira najbolj naseljena Osrednja Mongolija s sredogorjema, katerih položna pobočja prehajajo v široke doline, preprežene z gostim rečnim omrežjem Selenge in Orhona z njunim porečjem.

Na vzhodu se razteza visoka planota, kjer so najboljši pašniki pa tudi gozdovi. Jug in jugovzhod pa pokriva velika ilovnata, z rumenim grmičevjem porasla puščava Gobi. To je stepsko območje z bornim rastlinjem, ki zavzema kar tretjino države.

Golo enoličnost te pokrajine razbija le nekaj oaz, kakršna je Dolina kondorjev v bližini kitajske meje.

Vir: Indokitajski polotok, srednja in vzhodna Azija, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.
(Dežele in ljudje)

Vir: Trakearth. URL: <http://www.trekearth.com/gallery/Asia/Mongoli>

2. Odgovori na vprašanja.

- a) Kaj opisuje besedilo?
- b) Komu je namenjeno?
- c) Kaj je namen tega opisa?
- č) Kaj te je v opisu najbolj pritegnilo?

prostranost – lastnost, da je nekaj zelo veliko, brezmejno

gorske verige – skupine gorskih vrhov

depresija – del kopnega, ki leži nižje od morske gladine

sredogorje – nižji, navadno še gozdnati gorski svet

pobočje – vzpetina

rečno omrežje – skupina več rek in njenih pritokov

stepe – travnata območja

borno – revno

oaza – porasla površina z vodo v puščavi, zelenica

kondor – velika ptica

3. Ponovno preberi besedilo in odgovori na vprašanja. Odgovore napiši v zvezek.

- a) Je Mongolija ravninska ali hribovita dežela?
- b) V katerem delu Mongolije je puščava Gobi?
- c) Kaj se razteza na vzhodu Mongolije?
- č) Kateri del Mongolije je najbolj poseljen?
- d) Kje so v Mongoliji najboljši pašniki in gozdovi?
- e) Opiši puščavo Gobi.
- f) Napiši ime oaze v bližini kitajske meje.

OPIS POKRAJINE je besedilo, v katerem pisec opiše površje, reke, rastje ... na določenem območju.

- 4. V zvezek prepisi besede in jih uporabi v novih povedih:**
sestavljati, raztezati, tretjina, manj, vzhod, stepsko območje.

LEDENIK

V hladnejših delih sveta, na skrajnem severnem in južnem polu našega planeta, lahko pa tudi visoko v gorah se pojavljajo območja, pokrita z ledom.

Najbolj znana območja so Antarktika, Arktika, Grenlandija, pa tudi v Alpah jih je nekaj.

Ledeniški led je star več milijonov let. Nastaja iz zapadlega snega, ki se zaradi pritiska spremeni v led. Premika se zelo počasi, nekaj metrov na leto.

Led se premika kot reka. Pravimo, da teče. Zaradi premikanja se na ledeniku pojavljajo globoke razpoke. Velike so lahko kot večnadstropna hiša. Zato je zelo nevarno hoditi po ledeniku brez vodnikov. Ker se ledenik premika, pred seboj potiska material, ki pada s pobočij. Tako se oblikujejo doline v obliki črke U. Pozno pomladi in poleti se začnejo ledeniki taliti. Zato se pred njimi pojavljajo številne lagune, jezera in reke. Barva ledu se skozi leto spreminja. Spomladi je zelenomodre barve, ostali del leta pa je bel.

Zaradi vedno toplejšega podnebja se ledeniki skoraj povsod po svetu manjšajo. Najbolj opazno je to pri manjših ledenikih, npr. v Alpah.

Pod Triglavom je ledenik, ki se imenuje Zeleni sneg. Tudi ta se prehitro zmanjšuje.

Podatke zbrala: Nina Langerholc, študentka geografije,
leto 2007.

laguna – plitev
podolžni zaliv

razpoka

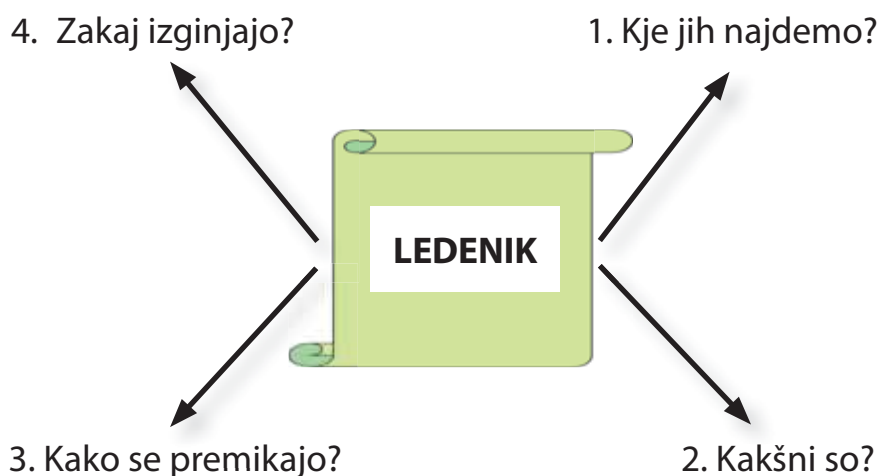
Ledenik na Islandiji
Foto: Nina Langerholc

1. Odgovori na vprašanja.

- a) Kje je na našem planetu največ ledenikov?
- b) Kolikšno starost ima lahko ledeniški led?
- c) Kako nastajajo ledeniki?
- č) Kaj je posledica taljenja ledenikov?
- d) Kje v besedilu to piše?
- e) Pojasni sošolcu, kako »led teče«.
- f) Zakaj je hoja po ledeniških razpokah nevarna?

2. Pogovorite se.

- a) Kdo je napisal to besedilo?
- b) Kaj je namen tega besedila?
- c) Zakaj je avtorica besedilo opremila s fotografijo?

3. Ponovno preberi besedilo. Ustno opiši ledenik. Pomagaj si z miselnim vzorcem.**OPIS NARAVNEGA POJAVA**

je besedilo, v katerem izvemo:

- kakšen je pojav,
- kako pojav deluje,
- kako ga vidimo,
- kakšne so njegove dobre ali slabe posledice.
- Opis je napisan v **sedanjiku**.

4. Pogovarjajte se.

- a) Kaj vse se v naravi stalno spreminja?
- b) Naštejte naravne pojave.
- c) Opišite izbrane pojave.
- č) Ob pregledovanju naravoslovnih in ekoloških knjig se pogovorite o vplivih človeka na naravo ter o škodljivih posledicah.

5. V zvezek prepisi besede in jih uporabi v novih povedih:
pojavl*j*ati, raz*p*oke, se zman*j*šujejo.**6. Razloži, zakaj so spodnje besede napisane z veliko začetnico. Prepisi jih v zvezek in jih uporabi v novih povedih:**
Antarktika, Arktika, Grenlandija, Alpe.**LEDEN LEDENIK IZ LEDU****7. Preberi besede in opazuj podčrtane dele besed:**

ledenik led leden sladoled oledenel

Podčrtani del besede imenujemo **KOREN**.

Besede, ki imajo isti
KOREN, imenujemo
**BESEDNA
DRUŽINA**.

BESEDNA DRUŽINA

leden

led

slado**l**ed

o**l**edenel

ledenik

ČE VIDITE, SI BOLJE ZAPOMNITE

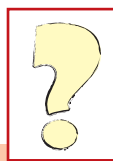

Preberi besedilo.

- Učitelj:** Dober dan. Prišel sem povedat, da si bomo v okviru tehniškega dneva ogledali hidroelektrarno Medvode. Bi želeli videti, kje nastaja elektrika?
- Matjaž:** Seveda. Ali se bomo peljali s kombijem?
- Učitelj:** Ja. Je kdo sam pripravljen poiskati informacije, npr. o turbinah in generatorjih?
- Matej:** Jaz si bom prebral o turbinah. Predstavil jih bom pred odhodom v Medvode.
- Jure in Andrej:** Midva bova poizvedela čim več o generatorjih. Srečko in Peter pa naj poiščeta slike zbiralnih jezer.
- Razredničarka:** Predlagam, da po ogledu elektrarne nadaljujemo pot v ljubljanski živalski vrt. Sedaj, ko poznate celine, boste vedeli, od kod prihajajo posamezne živali.
- Laura:** Imenitno! Jaz bom pripravila skice sveta, v katere bomo vpisovali živali.
- Klemen:** Kje bomo pa malicali?
- Učitelj:** Prosili bomo kuharico, da pripravi dobro malico. Malicali bomo v živalskem vrtu. Sedaj pa grem sestavit podrobnejši načrt ekskurzije. Zaposleni v elektrarni in v ZOO nas pričakujejo. Nasvidenje!

1. Odgovori na vprašanja.

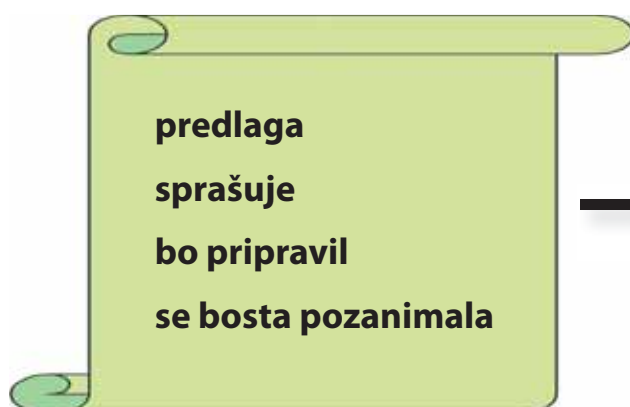
- a) Koliko oseb je sodelovalo v pogovoru?
- b) Kaj je učitelj predlagal učencem?
- c) Kje si bodo učenci ogledali elektrarno?
- č) Zakaj je razredničarka načrtovala tudi ogled živalskega vrta?
- d) Kaj je najbolj skrbelo Klemena?
- e) Kaj bi tebe bolj pritegnilo: ogled elektrarne ali ogled živalskega vrta? Utemelji, zakaj.

Kaj pomeni ZOO?

2. Preberi poudarjene besede. Vprašaj se po njih.

- a) Učitelj **predlaga** ogled elektrarne.
(Kaj dela učitelj?)
- b) Matjaž **sprašuje** o prevozu.
- c) Matej **bo pripravil** informacije o turbinah.
- č) Jure in Andrej **se bosta pozanimala** o generatorjih.
- d) Razredničarka **predstavi** namen ogleda živalskega vrta.
- e) Laura in Tina **bosta pripravili** skice sveta.
- f) Učenci **si bodo zapisovali** podatke o živalih.
- g) Delavci v elektrarni **pričakujejo** naše učence.

3. Nekaj poudarjenih besed je napisanih v spodnjem okvirju. Preberi še ostale krepko napisane besede.

Te besede povedo,
kaj kdo dela.

4. Preberi naslednje povedi.

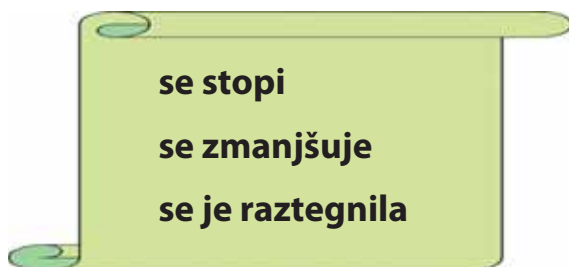
Sladkor **se** v vodi **stopi**.
Količina fosilnih goriv **se zmanjšuje**.

Elastika **se je raztegnila** za pet centimetrov.

Po nevihti **se je** močno **bliskalo** in **grmelo**.

V sobi **je** nekaj **zaropotalo**.

5. Ponovno preberi samo poudarjene besede in povej, kaj pomenijo. Ustno dopolni s temi besedami spodnji okvir.

Te besede povedo,
da se nekaj godi (dogaja).

Besede, ki povedo,
kaj kdo dela ali kaj
se godi (dogaja), so
GLAGOLI.

6. Preberi primera nedovršnega in dovršnega glagola.

Peljemo se proti Medvodam.

Pripeljemo se v Medvode.

Povej, v čem se razlikujeta glagola?

7. Oglej si še naslednje primere. V čem se razlikujejo glagoli v 1. stolpcu od glagolov v 2. stolpcu?

KAJ SE DOGAJA?

SE DOGAJA DALJ ČASA,
SE PONAVLJA.

KAJ SE ZGODI?

SE DOGAJA KRATKO,
V TRENUTKU.

8. Preberi besedilo in opazuj poudarjeni glagol ter zaimек v oklepaju.

Predlagam (jaz), da po ogledu elektrarne **nadaljujemo (mi)** pot v ljubljanski živalski vrt. Sedaj, ko **poznate (vi)** vse celine sveta, **boste vedeli (vi)**, od kod **prihajajo (one)** posamezne živali. Srečko in Peter, **poiščita (vidva)** še slike živali drugih celin, **midva** pa **bova pripravila** hrano. Veliko **smo** jih **spoznali (mi)**.

9. Igrajte se. Prvi prebere osebni zaimек, drugi pa dodajajo čimveč glagolov.

OSEBA

GLAGOLI

1. JAZ
2. TI
3. ON, ONA

ber**em**, sp**im**, rolk**am** ...
bereš, spiš, rolkaš ...
bere, spi, rolka, pleše ...

- **m**
- **š**
- -

1. MIDVA
2. VIDVA
3. ONADVA
ONIDVE

bere**va**, spi**va**, rolka**va** ...
beret**a**, spiv**a**, rolka**va** ...
beret**a**, spit**a**, rolkat**a** ...

- **va**
- **ta**
- **ta**

1. MI
2. VI
3. ONI, ONE

berem**o**, spim**o**, rolkam**o** ...
beret**e**, spit**e**, rolkat**e** ...
bere**jo**, spij**o**, rolkaj**o** ...

- **mo**
- **te**
- **jo**

10. Preberi primere, kako izvemo, katera oseba kaj dela:

1. predlagam (JAZ)	predlagava (MIDVA)	predlagamo (MI)
2. predlagaš (TI)	predlagata (VIDVA)	predlagate (VI)
3. predlaga (ON, ONA)	predlagata (ONADVA)	predlagajo (ONI, ONE)

**11. Preberi povedi in povej, koliko jih nekaj dela.
Izberi med besedami:**

eden, dva, tri, več ali mnogo.

- a) Učenci **gredo** na učni ogled.
- b) Jure in Andrej **se bosta pozanimala** o generatorjih.
- c) Laura **pripravi** skice sveta.

Besede jaz, ti, on, midva, vidva, onadva, mi, vi, oni so osebni zaimki. S temi besedami si pomagamo pri določanju osebe pri glagolu.

GLAGOLI SO V

1., 2. ali 3. OSEBI.

Glagoli so v
EDNINI,
DVOJINI in
MNOŽINI.

12. Igrajte se. Prvi prebere glagol, drugi pove število in osebo tega glagola:

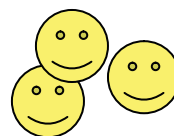
se smejejo, cingljata, poskakuje, šepetam, ciljata, se sprehajava, nosimo, prelagaš, plešete, prebira, zavihata, prestopajo, mečeva, kiham, toži.

EDNINA

DVOJINA

MNOŽINA

JOJ, KAKO ME KUHA!

1. Opišite ilustracijo. Pogovorite se, kaj se dogaja z dečkom v postelji.

2. Preberi besedilo o angini.

Angina je pogosta bolezen pri otrocih in odraslih. Povzročitelji so lahko različni mikroorganizmi, virusi ali pa bakterije. Kadar vnetje žrela povzroči streptokokna bakterija, govorimo o najbolj poznani obliki angine, ki jo zdravimo z antibiotiki. Ista bakterija povzroča tudi otroško bolezen škrlatinko, pri kateri je poleg angine značilen še izpuščaj na koži.

Začetek bolezni je posebno pri starejših otrocih in pri odraslih nenaden. Začne se z mrzlico, ki ji sledijo visoka vročina, glavobol in bolečina pri požiranju.

izcedek imunski sistem

Otroci pogosto bruhamo in tožimo zaradi slabosti in bolečin v trebuhu. Bolečine v grlu pa so včasih tako močne, da je tudi požiranje slin oteženo. Nebnici se povečata, sta močno pordeli, z gnojnimi čepki ali pokriti z belkasto sivimi oblogami. Lokalne bezgavke so povečane in močno boleče.

Velikokrat so potrebne laboratorijske preiskave za odločitev o pravilnem zdravljenju.

Najpogostejši zapleti slabo zdravljenе bolezni so vnetje srednjega ušesa, okvara ledvic in akutna revmatska vročica.

Bolezen se prenaša z neposrednim stikom bolnika z zdravim človekom, zelo verjetno s kapljicami slin in nosnim izcedkom.

Ukrepi za preprečevanje okužb so temeljita higiena rok in predmetov za skupno uporabo.

Podatke posredovala otroška zdravnica dr. Breda Šušteršič,
leto 2007

bakterija – drobni enocelični rastlinski organizem

mikroorganizmi – skoraj nevidni organizmi

mrzlica – drgetanje (mišic) z občutkom mraza

okužba – vdor bolezenskih mikrobov v telo

virus – zelo majhen organizem, ki se razmnožuje le v živih celicah in povzroča nalezljive bolezni

antibiotik – zdravilo, ki uničuje ali zavira rast mikroorganizmov

3. Odgovori na vprašanja.

- Kdo so povzročitelji angine?
- Preberi drugi odstavek in pripoveduj, kako poteka bolezen.
- Kateri zapleti se pojavijo, če angine ne zdravimo?
- Kako se angina širi med ljudmi?
- Kako preprečimo širjenje bolezni?

- e) So podatki v besedilu resnični?
- f) Je besedilo razumljivo za večino bralcev?
- g) Komu je besedilo namenjeno?
- h) Bi bilo besedilo napisano drugače, če bi bilo namenjeno strokovnjakom?
- i) Katere besede v besedilu so strokovne?
- j) Zamisli si, da greš k zdravniku, ker imaš angino. Kako bi mu opisal znake te bolezni?
- k) Ali bi te znake opisal na enak način komu drugemu (mami, učitelju?)

V OPISU BOLEZNI

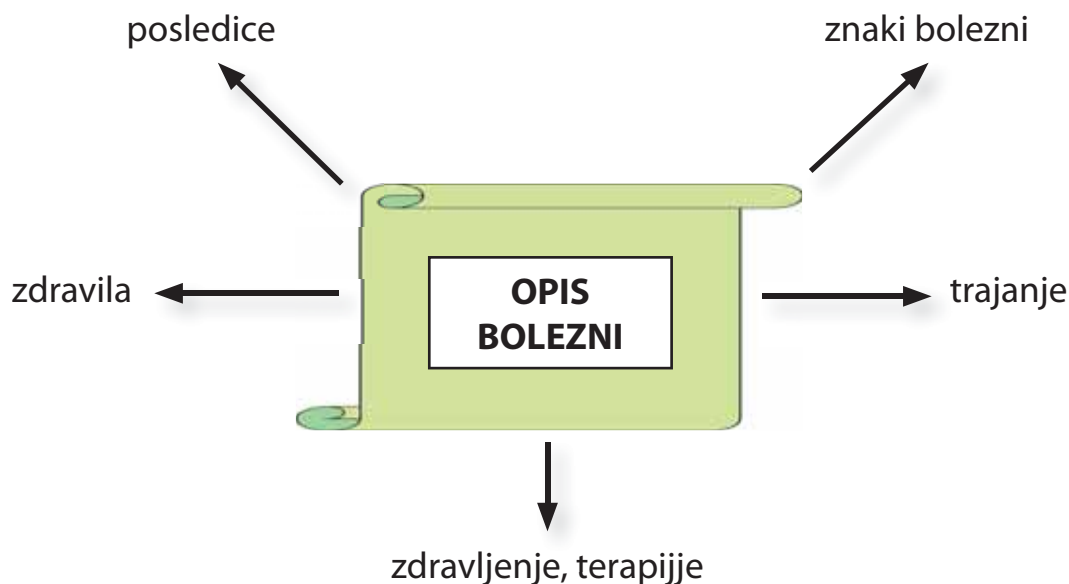
izvemo:

- kaj je vzrok bolezni,
- kako poteka,
- kako jo zdravimo.

Opis je napisan v sedanjiku.

4. Pogovarjajte se.

- a) Katere podatke boš torej našel v opisih bolezni?
- b) V katerih knjigah boš našel največ opisov o različnih boleznih?
- c) Ob pomoči miselnega vzorca opiši bolezen, ki jo poznaš.

- 5. V zvezek prepiši besede in jih uporabi v novih povedih:**
izcedek, izpuščaj.

JE ..., JE BILO... , BO ...

SEDANJIK

6. Poišči glagole v naslednjih povedih in jim določi čas.

- a) Bakterija **povzroča** tudi otroško bolezen škrlatinko.
- b) **Začne se** z mrzlico, ki ji **sledijo** visoka vročina, glavobol in bolečina pri požiranju.
- c) Otroci pogosto **bruhaajo** in **tožijo** zaradi slabosti in bolečin v trebuhu.

PRETEKLIK

7. V zvezek napiši, kako je bilo, ko si bil bolan.

- a) Kdaj si zbolel?
- b) Kateri bolezenski znaki so se pojavili?
- c) Kaj ti je predlagal zdravnik?
- č) V kolikšnem času si ozdravel?
- d) Ti je bolezen pustila kakšne posledice?

Napisal boš **PRIPOVED** o dogodku.

Povej, kateri glagolski čas boš pri tem uporabil?

PRIHODNJIK

8. Preberi besedilo.

Stanko je sklenil, da **bo skrbel** za svoje zdravje. **Jedel bo** veliko sadja in zelenjave. **Izogibal se bo** slaščic. Redno **bo telovadil, kolesaril** in **igral** odbojko. Najbolj pa **bo skrbel** za osebno higieno, da **bo** čeden in dišeč.

Kdaj bo Stanko skrbel za svoje zdravje?

(jutri, drugi teden, naslednji dan, teden, mesec ...)

Glagoli izražajo čas dogajanja:

- se dogaja (**SEDANJIK**),
- se je že zgodilo (**PRETEKLIK**),
- se bo zgodilo (**PRIHODNJIK**).

OH, TI VIRUSI IN BAKTERIJE!

1. Preberi primere enostavnih povedi (glavnih stavkov).

- a) Angina je pogosta bolezen pri otrocih in odraslih.
- b) Povzročitelji angine so mikroorganizmi, virusi ali pa bakterije.
- c) Začetek bolezni je nenaden.

**Enostavne
povedi**

2. Preberi primere za večstavne povedi.

- a) Bolečine v grlu pa so včasih tako močne, da je tudi požiranje sline oteženo.
- b) Streptokokna bakterija povzroča tudi otroško bolezen škrlatinko, pri kateri je poleg angine značilen še izpuščaj po koži.
- c) Kadar vnetje žrela povzroči streptokokna bakterija, govorimo o najbolj poznani obliki angine, ki jo zdravimo z antibiotiki.

**Večstavne
povedi**

3. Ob pomoči učitelja utemeljite razliko med eno in večstavno povedjo.

4. Oglej si naslednji primer.

Bral je knjigo.
(enostavna poved)
glavni stavek

Poslušal je glasbo.
(enostavna poved)
glavni stavek

Bral je knjigo in poslušal je glasbo
večstavna poved
Ko je bral knjigo, je poslušal glasbo.
večstavna poved

5. Preberi primere in ugotovi, kakšna je razlika med glavnimi in odvisnimi stavki.

Angina je bolezen. Jemljemo zdravila. Prodajalec mi je vrnil veliko drobiža. Tilka je oprala vse brisače.

To so **GLAVNI STAVKI**.
Glavni stavki lahko stojijo samostojno.

ODVISNI STAVKI
ne stojijo sami.

Preberi primere za odvisne stavke.

Kadar imam angino
Če jemljem zdravila
Ko merim temperaturo
Ker mi je zdravnik naročil

Lahko ti stavki stojijo sami? Ustno jih dopolni z glavnim stavkom.

6. Preberi primere enostavnih povedi.

- a) Največkrat pišem samo enostavne povedi.
- b) Med odmorom smo igrali karte.
- c) Izdelali smo velik plakat o Primožu Trubarju.

7. Preberi še primere večstavčnih povedi.

- a) Dogovorili smo se, da bomo odpadne baterije prinesli v šolo.
- b) Včasih sanjarimo, kam bi šli na končni izlet.
- c) Vrtnarka je zelo zadovoljna, ker je pridelala veliko paradižnikov.

V večstavčno poved so
lahko povezani **glavni** in
odvisni stavki.

KDAJ?

1. Preberi povedi. Določi, kako sta potekali dve dejanji.

Jož, kako me kuha!

Pil je veliko tekočine.

Pil je veliko tekočine

IN

Pogoltnil je tableto.

pogoltnil tableto.

Ležal je v postelji.

Ležal je v postelji

IN

Bral je knjigo.

bral knjigo.

Dejanji v obeh povedih potekata
ISTOČASNO.

2. Pojasni, kako sta potekali dejanji v naslednjih primerih.

Pogoltnil je tableto. Potem je zaspal.

Pogoltnil je tableto **IN** potem zaspal.

a) Poiskala je zdravstveno izkaznico, nato se je odpravila k zdravniku.

b) Zdravnik je najprej pregledal grlo in ušesa, nato je s stetoskopom poslušal srce.

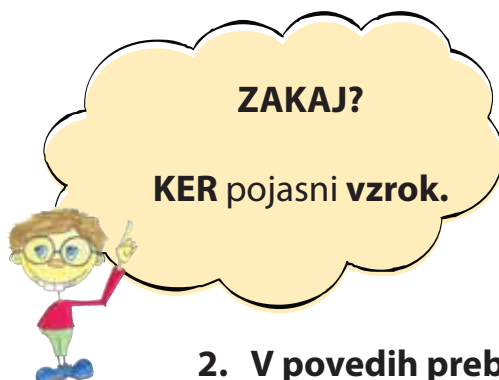
Dejanja v teh povedih niso potekala
hkrati, torej **NISO ISTOČASNA.**

ZAKAJ ? ZATO ...

1. V povedih s pomočjo učitelja preberite del povedi, ki izraža vzrok.

- a) **Ker** so bolečine v grlu zelo hude, ni mogel spati.
- b) **Ker** je lizal sladoled, je zbolel za angino.
- c) Okužil se je z bakterijo angine, **ker** si ni umival rok.

2. V povedih preberi del povedi, ki izraža posledico.

- a) Pil sem mrzlo vodo, **zato** sem zbolel za angino.
- b) Imel sem angino, **zato** sem jemal antibiotike.
- c) V šoli sem manjkal dva tedna, **zato** bom imel veliko dela s prepisovanjem in učenjem.
- č) Deževalo je, **zato** so bile ceste mokre in spolzke.
- d) Onesnažili smo zrak, **zato** je zdaj veliko neurij.
- e) Vozil je brez čelade, **zato** si je pri padcu zelo poškodoval glavo.
- f) Strmel je v sonce brez zaščitnih očal, **zato** je skoraj oslepel.
- g) Mici dobro kuha, **zato** v njeno gostišče ljudje radi zahajajo.

3. RAZLIČNI SMO

POGREŠANI NAJSTNIK

- OPIS OSEBE

O SKRIVNOSTNEM SOSEDU

- OZNAKA OSEBE
- BESEDNE ZVEZE
- POUDAREK

REDKOBESEDNI MOŽAKAR

- SAMOSTALNIK IN PRIDEVNIK

PLANINSKA LEGENDA

- ŽIVLJENJEPIS ZNANE OSEBE
- ŠTEVNIK

O IRENI

- ŽIVLJENJEPIS

KRIŽEM KRAŽEM PO GOBE

- OBNOVA
- RABA OSEBNEGA ZAIMKA

DEŽELA NARAVNIH LEHOT IN ČUDES

- POTOPIS
- GOVORNI NASTOP
- POGOJNO RAZMERJE

IZ SEČOVELJSKIH SOLIN

- POROČILO
 - NAMERNO RAZMERJE
- #### **KAKŠNO BO JUTRI VREME?**
- RAZLAGA POJAVA

POGREŠANI NAJSTNIK

1. Preberi besedilo.

V četrtek zvečer je od doma neznano kam odšel 14-letni J. K. iz Kamnika. Visok je 169 cm in suhe postave. Je kratkih temnih kostanjevih las. Oblečen je v modre kavbojke in črno usnjeno jakno na zadrgo ter obut v bele superge znamke Nike. Nosi očala z dioptrijo. Nazadnje so ga videli blizu avtobusne postaje v Kamniku.

Policisti prosijo vse, naj morebitne informacije o pograšanem fantu sporočijo na telefonsko številko 113 ali anonimno številko policije 0801200.

Kaj pomeni ANONIMNA ŠTEVILKA?

2. Pogovorite se.

- Ali bi pogrešanega fanta vsi opisali enako? Utemeljite svoja mnenja.
- Kaj je pri fantu opisano?

Besedilo je **OPIS OSEBE**. Opisan je le zunanji videz osebe. To je **OBJEKTIVNO** besedilo, ker pisec ne poda svojega mnenja o dečku.

- Izberi si sošolca ali sošolko in ga/jo opiši. Predstavi svoj opis in ga primerjaj z ostalimi opisi.

dioptrija – enota za merjenje lomnosti očalnih leč
anonimna številka – klicatelj ni znan

O SKRIVNOSTNEM SOSEDU

1. Poslušaj besedilo.

V našem kraju živi starejši možak, o katerem se govori, da je nekoliko čudaški. Živi sam v stari hiši. Ima psa, ki je vedno privezan. Skoraj vsak dan gre mimo naše hiše. Nihče ne ve, kod hodi, koga obiskuje.

Je manjše postave, oblečen je v vedno enaka ponošena oblačila. Na glavi nosi klobuk, in to v vseh letnih časih. Hodi hitro in pri tem gleda samo naprej. Vedno je zamišljen.

Mnogokrat se prepira s sosedi. Kadar je jezen, je nepredvidljiv, vpije in grozi. Takrat se ga bojimo vsi, otroci in odrasli. Pravimo, da z njim ni dobro češenj zobati. Včasih je zelo klepetav. To je predvsem poleti, ko vsak dan hiti mimo našega vrta. Ustavlja se in kar ne more prehvaliti rdečih paradižnikov in kumar, ki silijo čez ograjo. Dovolim mu, da si utrga paradižnik. On si šaljivo utrga kar dva. Razloži mi, kako si bo privoščil dobro paradižnikovo solato. Pohvali me, da sem pridna, in odhiti naprej.

Posebni dnevi so zanj tudi razne obletnice v spomin na vojne dni. Bil je partizan. Zaradi junaštva je prejel več medalj. Te si ob spominskih dnevih pripne na suknjič. Hodi po vasi in pripoveduje o svojih doživetjih vsakomur, ki mu prisluhne.

Anica Kuhar

2. Pogovarjajte se.

- Kakšen je možak po videzu?
- Katere značajske lastnosti ima opisani možak?
- Ali je oseba predstavljena pozitivno? Razloži.
- Je Anica Kuhar opisani osebi naklonjena?
- Je Anica opisala osebo tako, kot jo doživlja sama, ali tako, kot jo vidijo vaščani? Pojasni.

3. Preberi v izhodiščnem besedilu odstavke, v katerem

- a) je opisan zunanji videz osebe,
- b) so opisane značajske lastnosti opisane osebe.

4. Primerjaj opisa pogrešanega fanta in skrivnostnega soseda.

Pogrešani fant	Sosedov možakar
– visok je 169 cm in suhe postave, – ima kratke temne lase, – oblečen je v modre kavbojke in črno usnjeno jakno na zadrgo, – obut je v bele superge znamke Nike, – nosi očala z dioptrijo.	– je manjše postave, – oblečen je v vedno enaka ponošena oblačila, – na glavi nosi klobuk, in to v vseh letnih časih, – hodi hitro in pri tem gleda samo naprej, – vedno je zamišljen.

5. Utemelji razliko med opisom zunanjega videza in opisom značajskih lastnosti.

OZNAKA OSEBE je besedilo, v katerem so poleg **opisa zunanjega videza** predstavljene tudi **duševne in značajske značilnosti osebe**.

Pisec v oznaki izraža tudi svoje mnenje, zato je oznaka **SUBJEKTIVNO BESEDILO**.

6. V zvezek prepiši besede in jih uporabi v novih povedih: zamišljen, nepredvidljiv, češenj zobati, šaljivo.

Z NJIM NI DOBRO ČEŠENJ ZOBATI ...

Kaj pomeni besedna zveza v naslovu?

1. Glasno beri:

hitra cesta, jasno nebo, zvita lisica,
zdrava prehrana, denarna enota, kislo
mleko, šolska naloga ...

Besede so povezane v besedne zveze.

BESEDNE ZVEZE

pomenijo natančno tisto, kar
pomenijo besede.

2. Iz ljudskega slovstva verjetno poznaš pregovore.
Preberi jih in razloži, kaj pomenijo.

Mladost je norost, čez jarek skače, kjer je most.

Kdor doma tiči, malo se nauči.

Kdor zamudi, obira kosti.

Kdor hitro da, dvakrat da.

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Ne glej, kdo govori, temveč poslušaj, kaj govori.

Na krotkega osla vsi natovarjajo.

Sreča človeka sreča, ujeti se ne da.

Kar si vse življenje sadil, boš na pozna leta užil.

Tudi **PREGOVORI** so stalne besedne zveze. Ne
pomenijo tistega, kar pomenijo posamezne
besede.

BIL JE PARTIZAN

1. Pozorno poslušajte.

S poudarjanjem
besede
v povedi
poudarimo
njen pomen.

Bil je **partizan**, zaradi junaštva je prejel več medalj.
(Kaj je bil?)

Bil je partizan, zaradi **junaštva** je prejel več medalj.
(Zaradi česa je prejel medalje?)

Bil je partizan, zaradi junaštva je prejel več **medalj**.
(Kaj je prejel?)

Jože je moj **najboljši** prijatelj. (Kateri?)

Jože je moj najboljši prijatelj. (Kdo?)

Jože je moj najboljši **prijatelj**. (Kaj?)

Jože je **moj** najboljši prijatelj. (Čigav?)

Učitelj za športno vzgojo je vodil pohod na Stol. (Kdo?)

Učitelj za **športno vzgojo** je vodil pohod na Stol. (Kateri učitelj?)

Učitelj za športno vzgojo **je vodil** pohod na Stol. (Kaj je delal?)

Učitelj za športno vzgojo je vodil pohod **na Stol**. (Kam?)

Učitelj za športno vzgojo je vodil **pohod** na Stol. (Kaj?)

2. Vadite branje s poudarjanjem različnih besed v povedi.

Anica si je spletla pisane rokavice.

Anica si je **spletla** pisane rokavice.

Anica si je spletla **pisane** rokavice.

Anica si je spletla pisane **rokavice**.

Tone si je obul strgane **copate**.

Tone si je obul strgane copate.

Tone si je **obul** strgane copate.

Tone si je obul **strgane** copate.

REDKOBESEDNI MOŽAK

1. Preberi besedilo.

Sosedov možakar je zelo **zanimiv človek**. Oblečen je v **ponošena oblačila**, na **glavi** pa nosi **star klobuk**. Ima **psa**, ki je vedno **privezan**. Okoli njegove **hiše** hodi **črn maček**. Redi **kokoši** in **zajce**. **Okna** njegove **domačije** krasijo **rdeče pelargonije**, vmes je nasadil **gorenjske nageljne**.

Večinoma je **redkobeseden**. Zelo **klepetav** postane ob **spominskih dnevih** in **obletnicah**. Bil je namreč **partizan**. Takrat si pripne **medalje** na **suknjič** in pripoveduje o **dogodkih** iz **vojnih dni**.

2. Odgovori na vprašanja.

- Koga opisuje zgornje besedilo?
- V kaj je bil možakar oblečen?
- Katere živali ima doma?
- Kdaj je možakar zgovoren?

3. Preberi v zgornjem besedilu rdeče obarvane besede.

Z njimi si poimenoval

osebe, živali, rastline, predmete in pojme.

Prebral si **SAMOSTALNIKE**.

4. Oglej si razporeditev samostalnikov v razpredelnici. Sam povej še nekaj primerov.

OSEBE	RASTLINE	ŽIVALI	PREDMETI	POJMI
možakar človek partizan	pelargonije nageljni	pes maček kokoši zajci	oblačilo glava klobuk hiša okno medalja suknjič	domačija dan obletnica dogodek

5. Preberi vprašalnice in ustno odgovarjaj s samostalnikoma možakar in suknjič.

1. Kdo možakar
2. Koga? možakarja
3. Komu? možakarju
4. Koga? možakarja
5. Pri kom? pri možakarju
6. S kom? z možakarjem

- Kaj? suknjič
Česa? suknjiča
Čemu? suknjiču
Kaj? suknjič
Pri čem? pri suknjiču
S čim s suknjičem

Besede, ki povedo,
kakšen, čigav ali
katere vrste je
samostalnik, so
PRIDEVNIKI.

6. V izhodiščnem besedilu preberi modro obarvane besede. Pojasni, kaj pomenijo.

Po teh besedah si se vprašal:

KAKŠEN?
ČIGAV?
KATERI?

7. Oglej si pridevnike v tabeli.

KAKŠEN? KAKŠNA? KAKŠNO?	ČIGAV? ČIGAVA? ČIGAVO?	KATERI? KATERA? KATERO?
zanimiv zanimiva zanimivo	sosedov sosedova sosedovo	gorenjski gorenjska gorenjsko

8. Igrajte se. Prvi prebere vprašalnico, drugi pove ustrezni pridevnik.

KOLIKO JIH JE?

9. Preberi besedilo.

Možak je zanimiv **človek**. Nosi star **klobuk**. Redi več **kokoši** in **dva zajca**. Na **dveh oknih** mu cvetejo **pelargonije**, na ostalih pa **nageljni**. **Možak** je klepetav ob spominskih **dnevih**. Ponosno si na **suknjič** pripne dve **medalji**.

10. Oglej si razpredelnico.

Ustno razvrsti zgornje samostalnike v tabelo.

EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
možak klobuk	možaka klobuka	možaki klobuki

11. V naslednjih povedih ustno določi število samostalnika ter ga postavi še v druga števila.

Primer: deklice (mn.), deklici (dv.), deklica (edn.).

Deklice so se glasno prepirale, katera ima boljše kolo.

Fant je odbil žogi.

Mama je kupila **kumare** in tri zrele **jajčevce**.

Na železniški **postaji potniki** čakajo **vlak** že celo uro.

Zlomila si je **prsta** na levi **roki**.

Samostalniki so lahko v **EDNINI**, **DVOJINI** ali **MNOŽINI**.

12. Ponovno preberi naslednje povedi.

Možak je zanimiv **človek**. Nosi star **klobuk**. Redi več **kokoši** in **dva zajca**. Na **dveh oknih** mu cvetejo **pelargonije**, na ostalih pa **nageljni**. **Možak** je klepetav ob spominskih **dnevih**. Ponosno si na **suknjič** pripne dve **medalji**.

Samostalniki
so **MOŠKEGA**,
ŽENSKEGA ali
SREDNJEGA SPOLA.

Določimo ga z
besedo:

tisti,
tista,
tisto.

13. Oglej si samostalnike v tabeli. Povej, kako so razvrščeni.

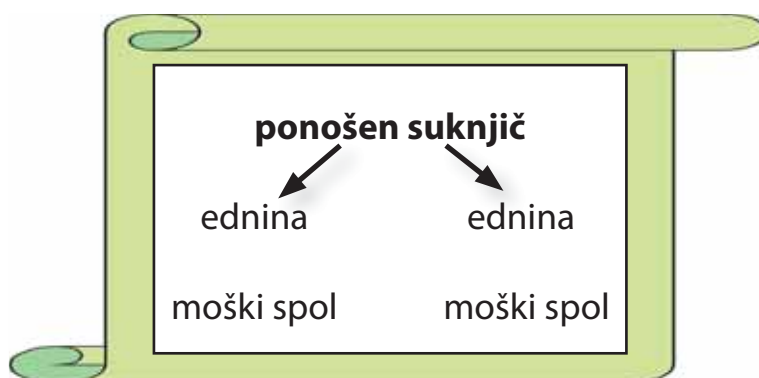
TISTI	TISTA	TISTO
možakar klobuk	pelargonija medalja	okno
MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL	SREDNJI SPOL

14. Igrajte se. Prvi pove samostalnik, drugi mu določi spol:

čevelj, krpa, steklo, suknjič, hrbet, ogledalo, robček,
frizura, mazilo, maslo, koder, sušilec, šestilo, torba,
žaba, sekvoja, vesolje, komet, čriček, električnik.

15. Oglej si nasledni primer. Pojasni, kako se ujemata samostalnik in pridevnik.

Samostalnik in
pridevnik
se **ujemata v spolu**
in **številu**.

16. Določi samostalnik in pridevnik. Pojasni, kako se ujemata v spolu in številu.

Utrgal sem rdečo češnjo. Rdečim češnjam sem
potrgal peclje. Bodi pazljiv pri rdečih češnjah zaradi
črvčkov. Rdeče češnje rada jem. Pojedel sem samo
dve rdeči češnji.

17. Preberi povedi in razloži, v čem se pridevniki razlikujejo.

- a) Jan ima **kratke** lase. Tina ima **krajše**, a Tone **najkrajše**.
- b) Naša hiša je **visoka**, sosedova je **višja**. Tista na koncu vasi je **najvišja**.
- c) Sadna torta je **sladka**, čokoladna je **bolj sladka**. **Najbolj sladka** je tista, ki jo speče moja mama.

Tako stopnjujemo pridevnike. Še sam navedi nekaj pridevniških besed in jih stopnuj.

OSNOVNIK	PRIMERNIK	PRESEŽNIK
ponošen	bolj ponošen	najbolj ponošen
visok	višji	najvišji
zrel	bolj zrel	najbolj zrel
majhen	manjši	najmanjši

Pridevnike **STOPNJUJEMO** na dva načina:

– star, starejši, **najstarejši**,

–ponošen, **bolj** ponošen, **najbolj** ponošen.

18. Preberi primer.

Okoli vrta so postavili **visoko** ograjo.
 Okoli vrta so postavili **višjo** ograjo.
 Okoli vrta so postavili **najvišjo** ograjo.

Ana je **razposajena**.
 Iva je **bolj razposajena**.
 Meta je **najbolj razposajena**.

PLANINSKA LEGENDA

1. Pogovorite se o tem, kaj žene ljudi v planinski in gorski svet?

Eden pomembnih Slovencev, ki so že pred drugo svetovno vojno osvajali slovenske vrhove, je bil Joža Čop.

2. Poslušajte besedilo.

JOŽA ČOP

Rodil se je 27. marca 1893 na Jesenicah. Že pri štirinajstih letih je začel „hoditi na šiht“ v valjarno, v kateri je bil zaposlen štirideset let. Bil je zaveden Slovenec, zato so ga gestapovci med vojno zaprli. Odgnali so ga v Celovec, kasneje še v Begunje in v Šentvid. Od tam je pobegnil in potem živel v ilegali kot sodelovec OF v Ljubljani. Po vojni se je vrnil na Jesenice in nadaljeval s plezanjem.

Plezal je po stenah Triglava, Jalovca, Široke peči, Rjavine ... Bil je v Zahodnih Alpah, priplezal je na Matterhorn in na Mont Blanc. Spoznal je italijanske Dolomite, avstrijske in celo albanske gore. Vodil je skupine planincev. Bil je tudi gorski reševalec. Po njem se imenuje plezalna smer Čopov steber.

Joža je bil tudi igralec v dveh slovenskih celovečernih filmih: V kraljestvu zlatoroga (1931) in Triglavske strmine (1932).

Leta 1948 je kot prvi Slovenec predal maršalu Titu, predsedniku Jugoslavije, štafeto ob njegovem rojstnem dnevu. Ker je pozabil, kaj mora povedati, je povedal po svoje: “Dolgo živi in bodi zdrav kot planinski kozel!”

Za svoje delo je prejel veliko priznanj:

- leta 1968 je prejel Red zaslug za narod s srebrno zvezdo,
- kot prvi iz vrst planincev je leta 1970 dobil Bloudkovo nagrado,
- prejel je Znak gorskega vodnika s številko 1,
- častni znak GRS,
- zlati častni znak PZS,
- zlati častni znak PZJ (Planinske zveze Jugoslavije).

Vir: ŠUGMAN, Rajko: Sto slovenskih športnikov.
Prirejeno po Franci Savenc: Joža Čop, Prešernova družba, 2004.

3. V besedilu so napisane naslednje kratice. Preberi, kaj pomenijo.

- OF – Osvobodilna fronta
- GRS – Gorska reševalna služba
- PZS – Planinska zveza Slovenije
- PZJ – Planinska zveza Jugoslavije

4. Odgovori na vprašanja.

- a) Kdaj in kje se je rodil Joža Čop?
- b) Koliko je bil star, ko se je prvič zaposlil?
- c) Koliko let je delal v železarni Jesenice?
- č) Kako je preživel vojno?
- d) V katerem filmu je igral leta 1931 in v katerem leta 1932?
- e) Komu je 1948. leta predal štafeto ob rojstnem dnevu?
- f) Kaj se mu je ob predaji štafete zgodilo?
Pripoveduj.
- g) Preberi del besedila, kjer so našteje nagrade in priznanja, ki jih je dobil za alpinistične dosežke?

valjarna

– obrat za valjanje kovine

gestapovec

– pripadnik gestapa, nemške policije

ilegala

– delovanje v tajnosti, naskrivaj

štafeta

- h) Kdo je napisal to besedilo?
- i) Kje je bilo objavljeno?
- j) Zakaj je bil Joža Čop po mnenju pisca pomemben?
- k) Je pomemben tudi za Slovence? Zakaj?
- l) So podatki v besedilu resnični ali izmišljeni?

5. Ponovno preberi besedilo.

Za posamezne odstavke določi ključne besede. Iz njih oblikuj miselni vzorec. Miselni vzorec ti prikaže časovno zaporedje dogodkov.

Besedilo, v katerem je predstavljen Joža Čop, je **ŽIVLJENJEPIS ZNANE OSEBE**. V njem so navedeni pomembni dogodki iz njegovega življenja v časovnem zaporedju.

6. V zvezek prepisi besede in jih uporabi v novih povedih:
avstrijske, predsednik, življenjepis.

7. Brali ste življenjepis Jože Čopa. Poznate še katero pomembno osebo?
Imenujte pisatelje, pesnike, znanstvenike, izumitelje ... Napišite jih v zvezek.

8. Ob učiteljevi pomoči se pogovorite, kaj je namen napisanih življenjepisov pomembnih oseb.

9. Poišči v besedilu o Joži Čopu podatka:

- V katerih dveh celovečernih filmih je igral Joža Čop?
- S katero začetnico sta napisana naslova filmov?

Naslovi filmov, knjig, RTV oddaj so **STVARNA LASTNA IMENA**. Pišemo jih z **VELIKO ZAČETNICO**.

10. Naštej še nekaj naslovov knjig in filmov.

KOLIKO? KATERI?

1. Glasno preberi letnice in druge številke v naslednjih primerih.

- a) Joža je bil tudi igralec **v dveh** slovenskih celovečernih filmih: V kraljestvu zlatoroga **leta 1931** in Triglavske strmine **leta 1932**.
- b) Joža je bil tudi igralec v dveh slovenskih celovečernih filmih: V kraljestvu zlatoroga iz **1931. leta** in Triglavske strmine iz **1932. leta**.

V dveh filmih – v 2 filmih (**glavni števnik**) (**KOLIKO?**)

leta 1931 – (leta tisoč devetsto enaintrideset) **glavni števnik**

1932. leta – (tisočdevetstodvaintridesetega leta) **vrstilni števnik** (**KATERO?**)

ŠTEVNIKI so besede, s katerimi nekaj štejemo ali povemo količino.
Z njimi izražamo mesto v vrsti.

GLAVNI (Koliko?)
15 zgoščenk

VRSTILNI (Kateri?)
3. (tretje) nadstropje

Skupaj pišemo samo do 100 in stotice.

Če jih pišemo s številko, za njo postavimo piko. Pišemo vedno vse skupaj.

2. Igrajte se. Prvi bere številko, drugi določi vrsto števnik.

O IRENI

1. Preberi, kako je Irena napisala svoj življenjepis.

*Irena Menih
Škofjeloška 18
4000 Kranj*

Življenjepis

Rojena sem bila 17. 5. 1991 v Kranju. Živim v šestčlanski družini. Mati je zaposlena kot računovodkinja pri podjetniku, oče je poslovodja v Merkurju. Obiskujem 9. razred OŠ v Kranju. Od šolskih predmetov sem najbolj uspešna pri matematiki in naravoslovju.

V prostem času rada berem, plešem in poslušam glasbo. Treniram plavanje. V letošnjem letu sem sodelovala na državnem plavalnem tekmovanju. Dosegla sem 3. mesto.

Osnovno šolo bom zaključila z odličnim uspehom. Šolanje bom nadaljevala na Biotehniškem izobraževalnem centru v Ljubljani.

Kranj, 15. 5. 2007

Irena Menih

2. Pogovorite se.

- Kam bi Irena lahko poslala svoj življenjepis?
- Kdaj moramo napisati svoj življenjepis?
- Katere podatke vnesemo v življenjepis?
- Kako ga pravilno oblikujemo?

KAJ MORAM VEDETI O ŽIVLJENJEPISU?

Prošnji kot prilogo dodamo **ŽIVLJENJEPIS**, kadar se prijavljamo na delovno mesto, iščemo sobo v dijaškem domu ali prosimo za štipendijo ...

V življenjepisu morajo biti navedeni:

- rojstni podatki,
- naslov, kjer živimo,
- socialno stanje družine,
 - šola,
 - izobrazba,
- priznanja in nagrade, ki si jih prejel med šolanjem (če piše učenec, dijak, študent),
- kraj in datum sestave življenjepisa,
 - podpis.

Podpiši se vedno s pisanimi črkami!

KRIŽEM KRAŽEM PO GOBE

1. Preberi besedilo.

Kadar gobarimo, se sproščamo, hkrati pa spoznavamo življenje in dogajanje v naravi.

Če se odpravimo v gozd, poskrbimo za pravo obutev in zaščito pred dežjem. Gobarjenje pomeni, da moramo zaviti s poti in križem kražem gaziti po gozdovih in travnikih. Ne smemo pozabiti tudi na pokrivalo. Glavo zaščitimo pred vejami in klopi, ki so postali resna nevarnost naših gozdov.

Gobe nabiramo v košare. Pletene mreže ali polivinilaste vrečke niso primerne. Obvezno nosimo s seboj zložljiv nož. Ko gobo odtrgamo, jo očistimo. Črvice dele takoj odrežemo.

Gobe rastejo v vseh gozdovih, travnikih in logih, le prehoditi je potrebno velike razdalje, da se nam nasmehne sreča. Nekatere rastejo raje v svetlih listnatih gozdovih, druge v temnejših iglastih, spet tretje najdemo ob robovih travnikov in gozdov. Pravi izkušeni gobarji že dobro vedo, kje bo dobra bera.

Enake ali podobne gobe kot pri nas najdemo po vsej Evropi, celo v Afriki in na Kitajskem. V Kanadi so našli lisičko, ki je bila 30 cm velika.

Gobarji morajo poznati tudi pravila, ki so v vsaki državi lahko drugačna. V Sloveniji je od leta 1994 prepovedano nabirati 70 vrst zavarovanih gob. Gobarjenje je prepovedano v narodnih parkih in gozdnih rezervatih. Gobar lahko nabere največ 2 kg gob na dan, razen pravih štorovk, ki jih gobar lahko dnevno nabere 5 kg.

Za gobarjenje pa velja, da nabiramo samo gobe, ki jih zares dobro poznamo. Ko jih prinesemo domov, se takoj lotimo čiščenja, priprave ali shranjevanja.

Vir : Prirejeno po Portich, Traudi, Gobe, Tehniška založba 1998.

2. Pogovorite se.

- O čem govori besedilo?
- Pripoveduj, kako se pripravimo na gobarjenje.
- Kako pravilno nabiramo gobe?
- Preberi odstavek, v katerem izveš, kje rastejo gobe.
- Kje rastejo zelo velike lisičke?
- Kje je prepovedano nabiranje gob? Pojasni, zakaj.
- Pripoveduj, kako lahko pripravimo gobe?
- V zvezek v pravilnem zaporedju napiši bistvene podatke o gobarjenju.

3. Pojasni, kaj pomeni besedna zveza **križem kražem gaziti**.

log

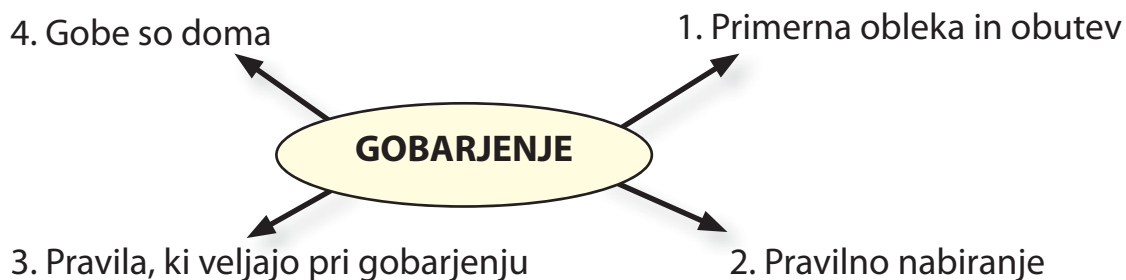
kondicija

– vzdržljivost

rezervat

– območje, kjer
človek ne sme
posegati v naravo in
jo spreminjati

4. Ponovno preberi besedilo o gobarjenju in pripoveduj vsebino. Pomagaj si z miselnim vzorcem.

5. Pozorno poslušaj sošolce, ki pripovedujejo isto vsebino.
6. Primerjaj svoje pripovedovanje s pripovedovanjem sošolcev. Ste uporabljali iste besede, povedi, enak besedni vrstni red?

Kadar povemo ali napišemo s svojimi besedami nekaj, kar smo prebrali, videli, doživeli, smo povedali ali napisali **OBNOVO**.

Pri obnavljanju pazimo na enako zaporedje dogajanja, kot je v prvotnem besedilu.

7. Preberi obnovo besedila Križem kražem po gobe.

Če gobarimo, skrbimo za telesno kondicijo in hkrati opazujemo naravo. Poskrbimo, da smo glede na vreme primerno obuti in oblečeni. Ne pozabimo na pokrivalo. Zaščitimo se pred klopi. Gobe vedno nabiramo v košare. S seboj vedno nosimo zložljiv nož. **Gobe rastejo v gozdovih, ob robovih gozdov in travnikov ter v logih. Podobne gobe rastejo tudi drugod po Evropi, Kanadi, Afriki in na Kitajskem.** Gobarji se morajo držati pravil, ki veljajo za gobarjenje. Gob ne smemo nabirati v narodnih parkih in rezervatih.

Ko gobe prinesemo domov, jih takoj pripravimo za pripravo hrane ali za shranjevanje.

Kadar obnavljamo
natančno,
govorimo o
**PODROBNI
OBNOVI.**

8. Preberi odstavek v izhodiščnem besedilu, kjer zvemo, kje rastejo gobe.

Primerjaj, kako je o rasti gob razloženo v izhodiščnem besedilu in v obnovi.

9. Preveri, ali so v obnovi natančno nanizani podatki iz izhodiščnega besedila.

10. Preberi še naslednji primer obnove.

Gobarjenje je koristna telesna dejavnost. Ko se odpravimo na gobarjenje, se oblečemo in obujemo primerno za hojo po gozdu. Gobe nabiramo v košare. Črvive dele obrežemo. Gobe rastejo v gozdovih. Ne nabiramo zaščitениh gob ter gob, ki rastejo v naravnih parkih in rezervatih. Naberemo lahko le 2 kg gob na dan.

Takoj po prihodu domov gobe očistimo, pripravimo ali ustrezno shranimo.

11. Pojasni, v čem je razlika te obnove z izhodiščno?

Če v obnovi povzamemo bistvene podatke, dogodke in misli, govorimo o **STRNJENI OBNOVI**.

12. Poskusi povedati še krajše. Določi ključne besede in oblikuj miselni vzorec o gobarjenju. Predstavi ga sošolcem.

13. Poišči besedilo o izbrani živali. Preberi ga. Določi ključne besede in pisno obnovi besedilo. Upoštevaj členitev besedila na uvod, jedro in zaključek. Preberite vsak svojo obnovo. Primerjajte jih med seboj. Obkrožite, katero obnovo ste napisali:

a) podrobno obnovo

b) strnjeno obnovo

JANEZ, JANEZ, JANEZ ...

1. Glasno preberi povedi. Katere besede se ponavljajo?

Janez je šel nabirat gobe. Janez je srečal ženico. Ženica je Janeza pozdravila. Tudi ženica je nabirala gobe. Ženica je nosila težko košaro, polno gob. Janez se je ženici pridružil in ženici košaro pomagal nesti.

Preberi še te povedi in povej, kaj se je spremenilo.

Janez je šel nabirat gobe. Srečal je ženico. Pozdravila **ga** je. Tudi **ona** je nabirala gobe. Nosila je težko košaro, polno gob. Janez se **ji** je pridružil in **ji jo** pomagal nesti.

SAMOSTALNIKI

OSEBNI ZAIMKI

Janeza	→	ga
ženica	→	ona
ženici	→	ji
košaro	→	jo

OSEBNI ZAIMEK

je
zamenjal osebo
ali predmet.

2. Pojasni, katere besede so zamenjane? Utemelji.

3. Preberi še ta primer. V skupini predelajte besedilo tako, da se osebe ne bodo ponavljale.

Pismonoša je pozvonil. Pismonoša je Anici dal pismo. Anica se je pismonoši zahvalila za pismo. Pismo je Anica odnesla v svojo sobo. Tam je pismo prebrala.

1. Preberi besedilo.

DEŽELA NARAVNIH LEPOP IN ČUDES

Človek je že od nekdaj rad potoval in raziskoval nove pokrajine, mesta, ljudi, živali, rastline. Popotniki so si opažanja sproti zapisovali. Na raziskovanje novih krajev sta šli tudi Nina in njena prijateljica.

Po nekaj tednih prilagajanja na podnebje in ljudi na Islandiji sta se s prijateljico odločili za izlet po deželi. Spoznati sta želeli polotok Snaefellsness na zahodni Islandiji. Polotok je poznan kot ena izmed sedmih energetske točk na Zemlji. Tu slovi tudi vulkan, ki ima na vrhu ledenik. Po njem je pisatelj Jules Verne napisal znanstvenofantastični roman Potovanje v središče Zemlje. Na pot sta se odpravili z avtom. Prvič sta se ustavili v mestu Borgarfjörður. Tu je znan rečni ribolov. Na islandske reke večkrat prihajata na ribolov pevec Elton John in angleški princ Charles. Prvič sta videli slavni podvodni tunel, ki skrajša pot okoli fjorda za 42 kilometrov.

Ko sta pili kavo ob obali, je prisedel star ribič. Pripovedoval nama je vikinške zgodbe. Te so precej napete, včasih grozljive. V vseh sekajo glave, ubijajo in niso prav nič romantične.

Nekoliko pretreseni po napetih zgodbah sta pot nadaljevali po razgibani pokrajini. Podobna je Lunini površini. Ustavili sta se ob steni bazaltnih črnih stolpičev, ki so redek pojav. Skoraj uničili sta si čevlje, ko sta hodili po razmočenih mehkih tleh. Ponekod se nama je udiralo do gležnjev. Pot sta nadaljevali do edinstvene plaže z oranžnim peskom. Druge plaže imajo črn pesek. Tu sta opazovali visoke valove Atlantika.

Čeljust morskega psa

Stara islandska hiša, pokrita s travo

Bazaltni črni stebriči

Atlantik in obala s črnim peskom

Foto: Nina Langerholc,
leto 2007

vzdevek

– izraz, ki se daje osebi po kaki značilnosti

Vikingi

– ljudje, ki so pred več stoletji živeli na Islandiji

fjord

– dolg, ozek morski zaliv, obdan z zelo visokimi in strmimi pobočji

Videli sva velike skale, ki so štrlele iz vode. Na vrhu so poraščene s travo. Na njih gnezdi na stotine ptic. Videli sva tudi pravo vikinško hišo, pokrito s travo.

Pot sva nadaljevali do kmetije, kjer je doma ribič z vzdevkom „človek – morski pes“. Pokazal nama je hlev s 600 ovcami. Z navdušenjem sva božali jagenjčke. Povabil naju je v hišo, ki jo je uredil v muzej morskih psov. Ulovil jih je veliko. Največji je meril 9 metrov. Že samo jetra tega psa so tehtala 200 kg.

Ribič slovi kot najboljši pridelovalec mesa morskih psov v državi. Pokusili sva ga tudi midve, a namaokus ni bil všeč.

Čeprav je bilo vreme deževno in zelo vetrovno, sva veliko doživeli, spoznali in se naučili. Sklenili sva, da bova Islandijo še raziskovali.

Nina Langerholc: Iz popotne torbe, leto 2007

2. Odgovori na vprašanja.

- Po kateri državi sta potovali Nina in njena prijateljica?
- Kaj sta že vedeli o polotoku Snaefellsness, preden sta se podali na pot?
- Kdo večkrat ribari na islandskih rekah?
- Kaj sta zvedeli o starih vikinških zgodbah?
- Kakšen pesek ima večina islandskih plaž?
- Kaj sta izvedeli od ribiča z vzdevkom „človek – morski pes“?
- Kaj si boš iz besedila najbolj zapomnil?

tunel

3. Pogovarjajte se.

- a) Kaj je Nina opisala v uvodu, kaj v jedru in kaj v zaključku besedila?
- b) Zakaj je besedilo opremljeno s fotografijami?
- c) Sta bili popotniki navdušeni nad izletom?
- č) Kje v besedilu to izveš?
- d) Kako si sledijo dogodki v potopisu?
- e) Je zapis časovnega zaporedja dogodkov pomemben? Zakaj?
- f) Ali so v besedilu nanizani samo opisi pokrajine, ljudi, dogodkov? Pojasni.
- g) Kaj je namen pisanja potopisov?

4. S pomočjo miselnega vzorca obnovi besedilo **Dežela naravnih lepot in čudes**. Sošolec ali sošolka naj ti pomaga z vprašanji.

Besedilo je POTOPIS. Kaj pomeni beseda potopis? Razčleni jo.

POTOPIS je besedilo, v katerem pisec **pripoveduje o doživetjih na poti**. Opisuje pokrajino, ljudi, njihove navade in posebnosti, gospodarski in politični položaj dežele. Dogodki so opisani v takem časovnem zaporedju, kot so se resnično zgodili.

5. Pozorno preberi povedi.

- a) Tine je z vlakom potoval k teti. Bil je potnik.
- b) Andrej je ves mesec potoval po Kitajski. Bil je popotnik.

Kakšna je pomenska razlika med besedama **POTNIK** in **POPOTNIK**?

Kadar boš imel
možnost, potuj.
Opazuj okolje,
zapisuj si, kar opaziš
in izveš.

6. V zvezek prepisi besede in jih uporabi v novih povedih:

Islandci, najboljši, grozljive.

7. Preberi povedi.

- a) Nina in prijateljica sta bili na **I**slandiji. Spoznali sta več prijaznih **I**slandcev in **I**slandk. Zelo ju je presenetila čudovita **i**slandska pokrajina, predvsem pa čiste **i**slandske reke..
- b) Tudi letos smo letovali na **H**rvaškem. S **H**rvati in **H**rvaticami smo priredili tekmovanje v odbojki na mivki. Evre smo zamenjali s **h**rvaškimi kunami.

- c) Letos je iz **A**nglije v Ljubljano pripotovalo veliko **A**ngležev. Dobro, da se v šoli učim **a**ngleški jezik in se zdaj lahko vsaj malo pogovarjam z njimi. Največ sem klepetal s prikupno **A**ngležinjo.

8. Opazuj rabo velike in male začetnice v povedih. Kaj opaziš?

**IMENA DRŽAV,
DRŽAVLJANOV in
DRŽAVLJANK**

pišemo z veliko
začetnico.

PRIDEVNIKE,
izpeljane iz imen držav,
ki se končajo
na **-ski** ali **-ški**,
pišemo z **malo**
začetnico.

9. Pripravi govorni nastop o svojem popotovanju. Pripravi si gradivo in osnutek.

- Naslov
- Kaj boš povedal v uvodu, kaj v jedru in kako boš nastop zaključil.
- Navedi vire, v katerih si našel podatke.

Če še nisi bil na nobenem potovanju, pripravi govorni nastop v dogovoru z učiteljem.

**PRIPRAVA NA
GOVORNI NASTOP:**

- izbereš naslov,
- izdeliš si načrt (pisno in slikovno gradivo, časovno razporeditev),
- poiščeš podatke v različnih virih,
- oblikuješ besedilo, lahko ga zapišeš in vadiš pripovedovanje.

NAJ VAM POVEM ...

1. Preberi in pripoveduj.

Tudi ti si gotovo že kam potoval. Sošolce bo zanimalo, kam in kdaj si potoval, kaj si videl in spoznal na poti, kaj te je najbolj presenetilo.

Sošolci te bodo pozorno poslušali, če se boš na govorni nastop pripravil. Kako?

Dokazal bom, da znam pripovedovati!

NASTOP:

- poveš, o čem boš pripovedoval in zakaj si izbral to temo,
- navedeš vire, iz katerih si pridobil podatke,
- pripoveduješ o tem, kar si pripravil,
- paziš na razločno izgovorjavo in jezikovno pravilnost pripovedovanja,
- paziš na držo telesa, mimiko, kretnje.

Nikakor med nastopom:

- ne žveči žvečilnega gumija,
- ne glej v strop,
- ne skrivaj rok v žep,
- ne prestopaj se.

PO NASTOPU :

- s sošolci kritično ocenite nastop,
- pohvalite, kar je bilo dobro in kvalitetno pripravljeno,
- svetujte, kaj bi bilo mogoče pri govornem nastopu še izboljšati.

2. Pripoveduj.

- a) Povej sošolcem, ali si imel tremo pri govornem nastopu.
- b) Kaj je pri pripravi govornega nastopa zate najtežje?
- c) Kaj te pri govornih nastopih sošolcev najbolj moti?
- č) Zakaj je po tvojem mnenju pomembno, da se naučimo govornega nastopanja?

ŠEL BI NA HAVAJE ...

1. Pogovorite se, katere pogoje morate izpolnjevati, če želite sami potovati.

Izberite ustrezne odgovore.

- Biti moraš star več kot 20 let.
- Znati moraš vsaj en tuj jezik.
- Imeti moraš nekaj denarja.
- Brati moraš zemljevide.
- S seboj moraš obvezno imeti dovolj sladkarij.

2. Ob pomoči učitelja preberi del povedi, ki določa pogoje.

- a) Če bi bil že zdaj dovolj star, bi se podal v Avstralijo.
- b) Dobro bi znal angleščino, če bi obiskoval še tečaj.
- c) Če pa bi zadel na lotu, bi pa šel na Havaje.

S katerim pogojem?

ČE ...

3. Ustno dopolni poved tako, da se vprašaš po pogoju.

- a) Rad bi hodil k angleščini, če bi _____.
- b) Kupili bi hrčka, če bi _____.
- c) Če bi _____, bi doma redili konje.
- č) Vpisal s bom na srednjo šolo, če _____.
- d) Vse bom znal, če _____.

1. Preberi besedilo.

IZ SEČOVELJSKIH SOLIN

V sredo, 16. oktobra 2006, smo si učenci 7., 8. in 9. razreda ogledali soline v Sečovljah. Pri naravoslovju smo se učili o pridobivanju soli iz morja. Vemo, da so v slovenskem morju sol pridobivali že pred davnimi časi. Še danes jo pridobivajo na podoben način. Da bi bolje spoznali ta postopek, smo šli na ogled v Sečovlje.

Ob 9. uri smo prispeli na dogovorjeno mesto pred soline. Po malici smo se razdelili v skupine. Vsaki skupini je bil dodeljen vodnik. Določeni so bili tudi spremljevalci učencem v invalidskih vozičkih.

Najprej smo se sprehodili med solinarskimi bazeni. Opazovali smo rastline in živali. Potem smo si ogledali Muzej solinarstva. Poslušali smo razlago o zgodovini solinarstva in pomenu ohranjanja takega pridobivanja soli. Videli smo orodje, ki so ga uporabljali solinarji. Orodje in celo obuvala solinarjev so bila lesena. Po končanem ogledu smo si nakupili spominke.

Zadovoljni in polni lepih vtisov smo se ob 17. uri vrnili v Ljubljano.

Petra Kuštrin, 8. r

2. Odgovori na vprašanja.

- Kam so šli učenci 7., 8. in 9. razreda?
- Kdaj so šli?
- Kaj so si ogledali?
- Kako je potekal ogled?
- Kdo je poskrbel za invalide na vozičkih?
- Jim je bil ogled solin všeč? V kateri povedi to izvemo?
- Kdo je poročal o ogledu solin?
- Je Petra nanizala dogodke po vrsti tako, kot so se dogajali?

POROČILO je besedilo, v katerem izvemo, kaj, kdaj, kje, kako in zakaj se je nekaj dogajalo.

3. Na vaši šoli ste zagotovo že izvedli naravoslovni dan. Pripravite poročilo o njem tako, da lahko odgovorite na vsa vprašanja:

Kdo?	Kaj?	Kje?	Kdaj?	Kako?	Zakaj?
------	------	------	-------	-------	--------

SOL IZ SEČOVELJSKIH SOLIN

1. Preberi besedilo Iz Sečoveljskih solin in odgovori na vprašanja.

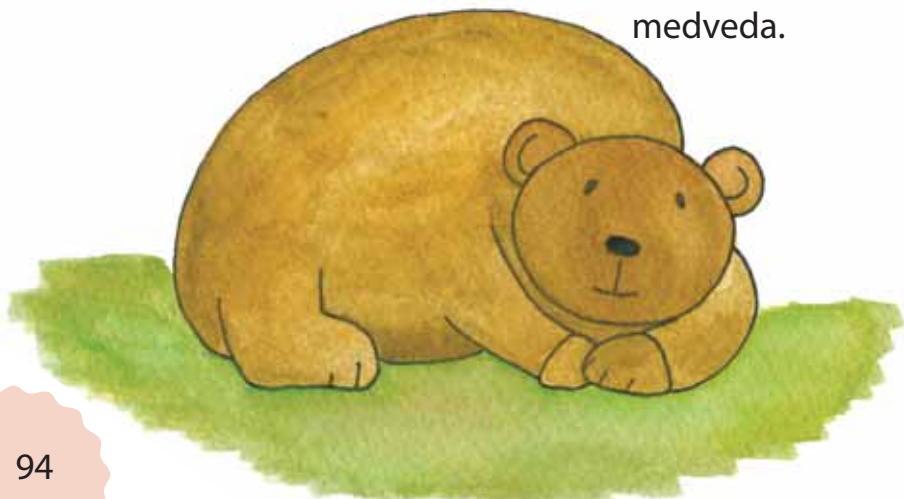
- a) S katerim namenom so učenci šli na ogled solin?
Da
- b) Čemu so s seboj vzeli malico? Da
- c) S katerim namenom so s seboj vzeli invalidske vozičke? Da
- č) S katerim namenom je Petra napisala poročilo?
Da

S KATERIM NAMENOM?
DA ...

2. Preberi del povedi, ki izraža namen.

- a) Kupila je različno zelenjavo, da bo skuhala enolončnico.
- b) Zaprli so vrata, da ne bi bilo prepiha.
- c) Skočil je v morje, da se ohladi.
- č) Utišal je glasbo, da se mama ne bi jezila.
- d) Vozili so previdno, da na spolzki cesti ne bi zdrsnili s cestišča.
- e) Ponovil je pesmico, da jo bo na proslavi tekoče povedal.
- f) Poravnal je držo, da ne bo imel težav s hrbtenico.
- g) Šel je v živalski vrt, da si natančno ogleda medveda.

KAKŠNO BO JUTRI VREME?

1. Preberi vremensko napoved, ki jo najdeš v poljubnem časopisu ali na spletni strani.

Kakšno bo jutri vreme pri nas? Bo sončno ali oblačno? Bo mogoče megleno?

Vreme je ob istem času na različnih koncih sveta različno. Na internetu poišči podatke o vremenu po svetu.

Zakaj se vreme po tvojem mnenju spreminja? Pripoveduj.

<http://ga.water.usgs.gov/edu/watercycleslovenehi.html> (15. 3. 2007)

2. Preberi besedilo.**KAKO OCEANI VPLIVAJO NA VREME?**

Vpliv oceanov na vreme in podnebne spremembe na Zemlji je zelo velik. Voda namreč absorbira precejšen del sončne energije in to energijo prenaša tudi drugam.

V oceanih se morska voda pretaka v različnih smereh, večinoma v vodoravnih tokovih. Te povzročajo vetrovi v ozračju, plimovanje in velike količine sladke vode, ki jo prinašajo reke. Včasih pa pride tudi do navpičnih tokov. Topla voda se dviga na površje, se tam ohladi in spet potone.

Podobno se gibljejo zračne mase nad morjem. Ko se zrak nad vodo segreje, se dviga. Ob tem se ohladi in nato spet spušča. Topel zrak vsebuje veliko vlage. Ko se zrak ob dviganju ohlaja, se kapljice združujejo v oblake in potem dežuje.

Tako se dela vreme.

Prirejeno : Energija prihodnosti, Vodna energija, Ljubljana, Tehniška založba Slovenije, 2000.

podnebje

– povprečne vremenske razmere, značilne za določen kraj ali področje

absorbicija

– zbiranje

plimovanje**3. Odgovori na vprašanja.**

- Ali oceani vplivajo na podnebje?
- Kaj voda zbira?
- Kdo povzroča vodoravne tokove? Nariši. Preberi povedi, kjer to piše.
- Kaj povzročajo navpični tokovi? Nariši.
- Kako se zračne mase gibajo? Preberi povedi, kjer je to razloženo.

4. Pogovorite se.

- O čem pripoveduje besedilo?
- Kaj prikazuje slikovni del?
- Kaj izvemo v posameznem odstavku?
- Ali razumemo besedilo vsi enako?

- d) Zakaj je to pomembno?
- e) Kdo piše takšna besedila? Bi tako besedilo tudi ti znal napisati? Utemelji.
- f) Kako prepoznamo strokovna besedila?
- g) So podatki v takšnih besedilih resnični? Pojasni odgovor.

5. Kakšno je izhodiščno besedilo? Izberi pravilni odgovor:

- a) strokovno
- b) praktičnosporazumevalno
- c) publicistično

6. Utemeljite, zakaj je poleg besedila o vremenu skica. Je tudi skica opremljena s strokovnimi besedami?

To STROKOVNO BESEDILO je **RAZLAGA NARAVNEGA POJAVA**. Izvemo, kako in zakaj pojav nastane ter kakšne so njegove posledice.

7. Pogovarjajte se o tem,

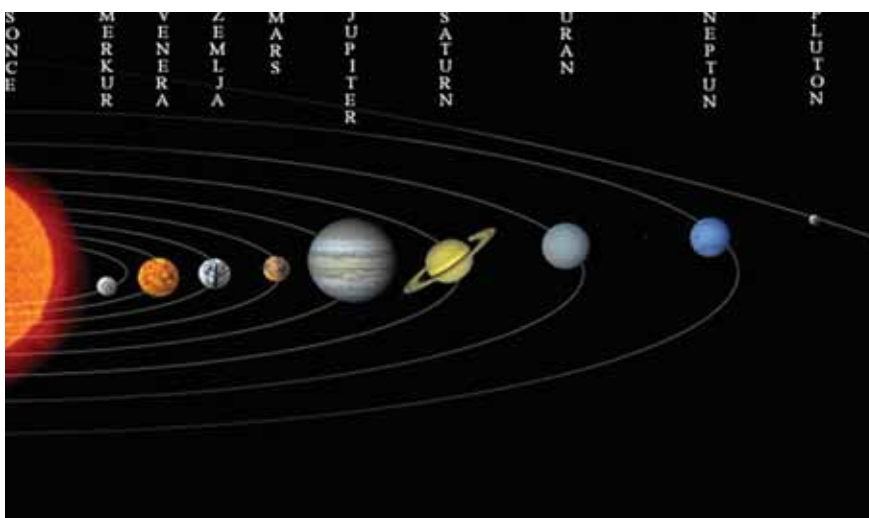
- a) kateri letni časi se menjavajo v naših krajih,
- b) kako se spremembe letnih časov vidijo v naravi,
- c) kako se na menjavanje letnih časov pripravljamo ljudje, živali in rastline.

8. Preberi besedilo.

Zemlja kroži okoli sonca. Ker je Zemljina os nagnjena, to povzroča menjavanje letnih časov.

Ko severna polobla dobiva več svetlobe in toplote, je tam poletje. Na južni strani Zemlje je takrat manj svetlobe in toplote, zato je takrat tam zima. V drugi polovici leta se letni časi na severni in južni polobli zamenjajo.

Del Zemlje ob ekvatorju ima vedno enako količino sončne svetlobe. Tam je vedno vroče.

9. Odgovori na vprašanja.

- O čem pripoveduje besedilo? Pripoveduj.
- Kje kroži Zemlja?
- Kakšna je Zemljina os? Kaj je posledica?
- Kdaj je poletje na severni polobli in kdaj na južni?
- Kje pa je vedno vroče?

10. V skupini utemeljite, zakaj je besedilo o menjavanju letnih časov razlaga naravnega pojava.**11. V zvezek prepiši besedi in ju uporabi v novih povedih: gibljejo, manjše.**

4. ČE SEM VEDEŽ, NISEM REVEŽ

PETI TURIST V VESOLJU

- **NOVICA**
- **SOPOMENKE, PROTIPOMENKE,
NADPOMENKE, PODPOMENKE**

ZVONE ŠERUGA, SVETOVNI POPOTNIK

- **INTERVJU**
- **PREMI GOVOR**

KAJ NAJ TI PODARIM?

- **REKLAMA**

NA POŠTI

- **OBRAZCI**

POŠTA NEKDAJ IN DANES

- **PRISLOVI**

DANES IN JUTRI BO ŽIVAHNO

- **JAVNO OBVESTILO**

1. Preberi besedilo.

poreklo – izvor

krov

– plošča, ki pokriva
oz. zapira trup
vesoljske rakete

agencija

– podjetje, ki opravlja
posredniške posle:
pomorska,
potovalna,
turistična

**kamera z visoko
ločljivostjo**

– kamera za visoko
kvalitetne posnetke

kozmonavt

PETI TURIST NA POTI V VESOLJU

Bajkonur, 7. 4. 2007

STA (Slovenska tiskovna agencija)

Z ruskega raketnega izstrelišča Bajkonur v Kazahstanu je poletel peti vesoljski turist, Charles Simonyi.

Z ruskega izstrelišča je ob 19.31 po srednjeevropskem času proti Mednarodni vesoljski postaji poletelo vesoljsko plovilo Sojuz. V njem je poletel peti vesoljski turist, milijarder Charles Simonyi. Na postaji bo preživel deset dni. Za potovanje je plačal 15 milijonov evrov.

Charles je star 58 let in je Američan madžarskega porekla. Obogatel je kot programer pri podjetju Microsoft.

Na krovu Sojuza sta tudi ruska vesoljca Fjodor Juršikin in Oleg Kotov. Simonyi bo naredil posnetke Zemlje ter testiral kamero z visoko ločljivostjo. Vrnil se bo 20. aprila z vesoljcema iz Rusije in Amerike, ki se po daljšem času vračata na Zemljo.

Vso pot ga bo mogoče v živo spremljati na spletni strani.

Vir : http://24ur.com/naslovnica/ekskluziv/zanimivosti/20070407_3094380.php

2. Odgovori na vprašanja.

- Od kod je vzletelo vesoljsko plovilo proti Mednarodni vesoljski postaji?
- Povej datum in uro vzleta.
- Kdo je bil poseben potnik?
- Kaj izveš o njem?
- Koliko je Charles Simonyi plačal za ta vesoljski izlet?

3. Pogovorite se.

- a) Kje je bilo to besedilo objavljeno?
- b) Kakšen je namen te novice?
- c) Je novica o petem vesoljskem turistu resnična ali izmišljena?
Kje bi to preveril?
- č) Izmisli si drugačen naslov za to novico.
- d) Zakaj je naslov pri novici pomemben?
- e) Kdo so pisci novic?
- f) Kje so novice lahko objavljene?

NOVICA je kratko besedilo
o resničnem dogodku.
Objavljena je v različnih
medijih. Novica mora biti
zanimiva, aktualna, kratka.

4. Oglej si primer, kaj zajema kratka novica.

a) Kdo?	→	a) Peti vesoljski turist v vesolju.
b) Kaj se je zgodilo?	→	b) Vesoljsko plovilo Sojuz je odletelo proti Mednarodni vesoljski postaji. V njem je kot turist potoval tudi Charles Simonyi.
c) Kako?	→	c) Kot milijarder si je lahko plačal polet.
č) Kdaj?	→	č) 7. 4. 2007.
d) Kje?	→	d) Bajkonur v Kazahstanu.

Ob pomoči vprašalnic po zgornjem zgledu oblikuj novico o zanimivem dogodku na vaši šoli. Napiši jo v zvezek.

5. V zvezek prepisi besede in jih uporabi v novih povedih:
izstrelišče, vesoljski, ločljivost.

6. Pojasni, kaj v besedilu o vesoljskem turistu pomeni **v živo spremljati**?

7. Razloži, zakaj so nekatere navedene besede pisane z veliko začetnico.
 V tabelo ustno razvrsti ostala imena.

– Slovenska tiskovna agencija	– podjetje Microsoft
– Mednarodna vesoljska postaja	– Amerika
– plovilo Sojuz	– Američan
– Zemlja	– Rusija
– Oleg Kotov	– Fjodor Juršikin

OSEBNA LASTNA IMENA	ZEMLJEPIŠNA LASTNA IMENA	STVARNA LASTNA IMENA
Oleg Kotov	Zemlja	Slovenska tiskovna agencija

8. Poslušaj poročila na radiu, na televiziji, preglej časopise in v šoli poročaj, kateri dogodek je bil najodmevnejša novica dneva.

Ste poročali vsi o istem dogodku? Utemeljite.

9. V časopisu izberi novico in sestavi vprašanja o njej. Na vprašanja naj odgovarjajo sošolci.

KOZMONAVT, ASTRONAVT ...

1. Preberi povedi.

Astronavt se je dolgo uril za vesoljske polete. Ruski in ameriški **kozmonavt** sta preživela na Mednarodni vesoljski postaji štiri mesece.

Vesoljec mora imeti zelo veliko znanja, če želi sodelovati v vesoljski odpravi.

astronavt,
kozmonavt,
vesoljec

Besede, ki pomenijo enako, imenujemo **SOPOMENKE**.

2. Preberi povedi.

Alpinisti plezajo na **visoke** gore, jaz pa prisopiham le na **nizke** hribčke.

Iva rada popije **vroč** čaj, jaz pa najraje pijem le **mrzlo** vodo.

Stanly in Olio sta smešen par. Eden je **suh**, drugi pa **debel**.

visok – nizek
vroč – mrzel
suh – debel

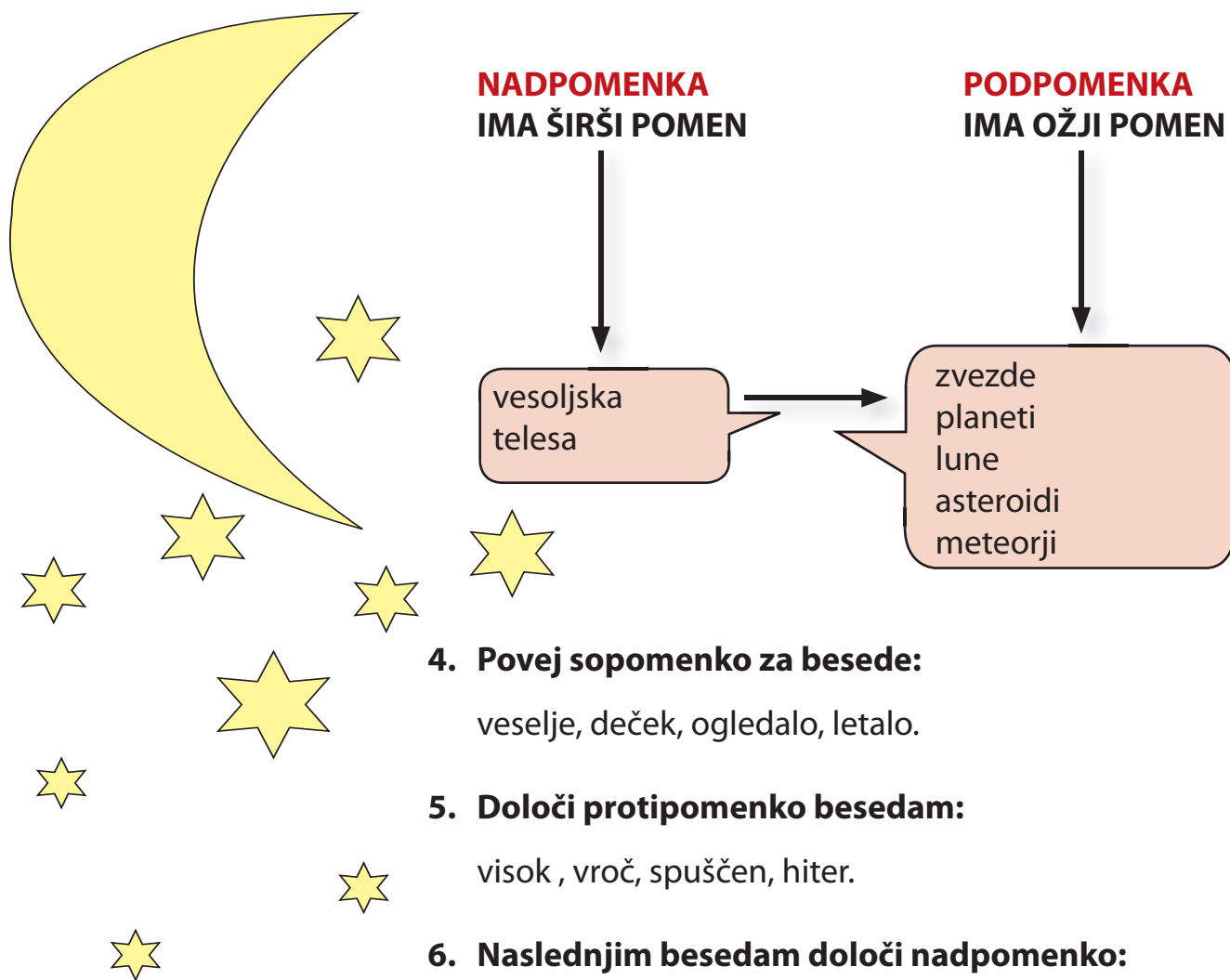
Besede z nasprotnim pomenom imenujemo **PROTIPOMENKE**.

Kaj opaziš pri dvojicah besed?

3. Preberi naslednje povedi.

Vesolje je brezmejni prostor. V njem je neskončno veliko **vesoljskih teles**. To so **planeti, zvezde, lune, asteroidi** in **meteorji**.

4. Povej sopomenko za besede:

veselje, deček, ogledalo, letalo.

5. Določi protipomenko besedam:

visok, vroč, spuščen, hiter.

6. Naslednjim besedam določi nadpomenko:

grič, hrib, gora,
vlak, avto, kamion, letalo,
smreka, jelka, bor, macesen.

7. Povej podpomenke za besede:

sadje, pisala, šolske potrebščine.

ZVONE ŠERUGA, SVETOVNI POPOTNIK

1. Kam bi jutri odpotoval, če bi imel možnost?
Pripoveduj, kaj bi si tam najraje ogledoval?
2. Preberi besedilo.

Zvone Šeruga je svetovni popotnik, ki je prepotoval cel svet. Večinoma je potoval z motorjem. Vtise je zbral v potopisnih knjigah in jih opremil s fotografijami. Njegova potovanja so posneta in predvajana tudi v dokumentarnih filmih.

Menda niste nikoli šteli kilometrov, ki ste jih prepotovali. Zakaj ne?

Vem le za kilometre, ki sem jih prevozil z motorjem okoli sveta, 156 000 jih je bilo. Torej, če bi šel naravnost, bi prišel štirikrat okrog sveta. Vmes pa potuješ z ladjami, z letali in lokalnimi prevoznimi sredstvi.

Brala sem, da ste najbolj srečni, ko se vrnete domov. V čem je po vašem mnenju čar te naše male domovine, da se vsi tako radi vračamo?

Čar je v tem, da sem sam zelo zadovoljen z življenjem doma, z družino, prijatelji ... in očitno sem takrat v svojih otroških letih v trdni kmečki družini pognal globoke korenine v te naše kraje.

Ali vas hrup prestolnice – glede na to, da kar nekaj časa preživite v Ljubljani – nikoli ne moti? Se kdaj zatečete v naravo, da si napolnite baterije?

Baterije si polnim v daljših časovnih obdobjih. Štiri- do petkrat na leto, ko vodim skupine po oddaljenih poteh, grem za tri, štiri tedne nekam v "gmajno": v Afriko, Azijo, z džipi, kamelami, peš, s čolnom ...

Verjetno ste se srečali tudi z zelo raznolikim pripravljanjem hrane.

Zelo rad dobro jem, znam pa se prilagoditi marsičemu. Ampak kakšne plemenske jedi so lahko za naše razmere precej eksotične. Vse pa je potrebno poskusiti.

Da bi ljudem približali najbolj oddaljene dele sveta, ste ustanovili klub popotnikov.

Iskreno moram povedati, da je to moje delo, moja služba in da pri tem uživam. Tudi zato, ker smo Slovenci očitno narod popotnikov.

Znani ste tudi kot izvrsten fotograf, vaš fotografski motiv pa so večinoma ljudje.

**gmajna
džip**

klub – organizacija, ki združuje ljudi z istimi interesi

fotografski motiv – osnovna tema fotografiranja

galerija – razstavni prostor ali stavba z zbirko umetniških slik ali kipov

arhitektura – umetnost oblikovanja prostora,

pleme – skupnost ljudi, navadno na določenem ozemlju, ki jih
druži skupen izvor, skupna preteklost, podoben jezik,
običaji: črnska, indijanska plemena

So potniki, ki potujejo zaradi znamenitosti, galerij, arhitekture, pokrajine ...

Najbolj zanimivi so zame ljudje.

Slišala sem, da se oktobra sami z motorjem odpravljate v Kenijo.

Pred časom sem štiri leta potoval z motorjem okoli sveta, nekaj sam, nekaj pa skupaj z Romano, ki je danes moja žena. In od tiste načrtovane poti mi je ostal edini košček poti iz Kenije do Slovenije, ker so bile zaradi vojn zaprte meje Sudana in Etiopije. In najbolj logično je, da dokončam tisto, kar mi še manjka, pot iz Ljubljane do Nairobijsa.

Tina Škorjanc

Prirejeno po: Bogataj, R., Ornik, M.: Zvone Šeruga, 2006,
Pil, letnik 58, april 2006

3. Ponovno preberi besedilo o Zvonetu Šerugi in odgovori na vprašanja.

- a) Po čem je znan Zvone Šeruga?
- b) Kje vse je potoval?
- c) S čim je potoval?
- č) Kaj na potovanjih večinoma fotografira?
- d) Kam se še odpravlja oktobra?
- e) Zakaj želi opraviti še košček poti od Ljubljane do Nairobijsa?

INTERVJU je pogovor, v katerem
kdo odgovarja na pripravljena
vprašanja.

Namenjen je javnosti.

4. Odgovori na vprašanja o intervjuju.

- a) Kdo je sodeloval v intervjuju?
- b) Zakaj je Tina napisala uvodni del?
- c) Zakaj si je po tvojem mnenju za intervju izbrala prav Zvoneta Šerugo?
- č) O čem ga je največ spraševala?
- d) So podatki v intervjuju resnični?
- e) Komu je namenjen ta intervju?
- f) Kje je bilo to besedilo objavljeno?
- g) Kaj te je v Šerugovih odgovorih najbolj presenetilo?

5. Karli je uspešen harmonikar. Sodeloval je na mnogih tekmovanjih doma in tudi v tujini. Za številne uspešno izvajane skladbe je prejel priznanja.

Sestavi vprašanja za intervju s Karlijem.

6. **V zvezek prepisi besede in iz njih tvori nove povedi:**
zadovoljen, življenje, oddaljen, ljudje.

MED NAREKOVAJI

1. Preberi dvojici primerov. Ob pomoči učitelja pojasni, v čem se zapisa razlikujeta?

Novinarka vpraša gospoda Zvoneta Šerugo, koliko kilometrov je na svoji poti že prevozil.

Novinarka vpraša: „**Gospod Zvone Šeruga, koliko kilometrov ste na svoji poti že prevozili?**”

O tem, kar je kdo rekel ali napisal, poročamo na dva načina:

a)

Novinarka vpraša: „**Gospod Zvone Šeruga, koliko kilometrov ste na svoji poti že prevozili?**”

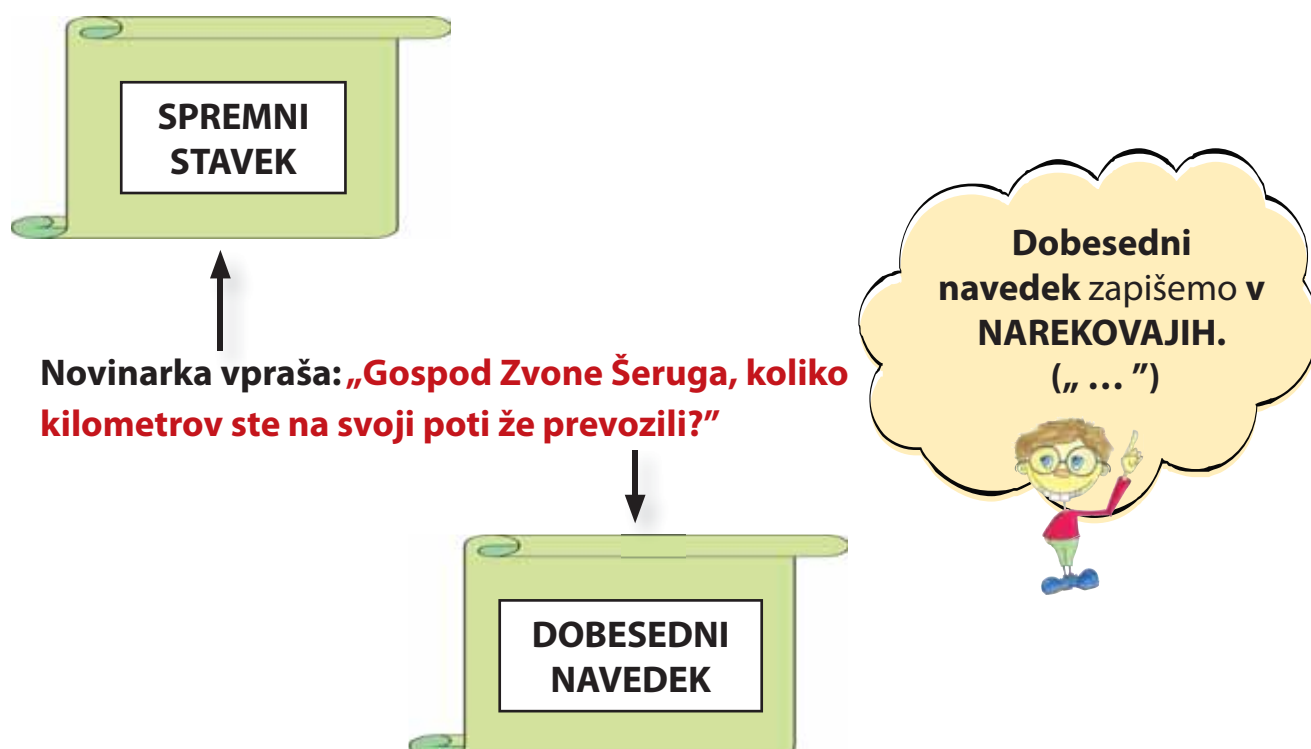
b)

Novinarka vpraša gospoda Zvoneta Šerugo, koliko kilometrov je na svoji poti že prevozil.

Kadar zapišemo pogovor dobessedno, tako kot je bil povedan, je govor napisan v obliki **premega govora**. Iz dodanih **spremnih stavkov** izvemo, kdo je komu kaj povedal.

2. Preberi primera spreminjanja premega govora v odvisni stavek.

- a) Mojca sprašuje učiteljico: „**Kako globok je Tihi ocean?**“
Mojca sprašuje učiteljico, kako globok je Tihi ocean.
- b) Dežurni učenec je prosil sošolca: „**Prinesi mi prosim malico.**“
Dežurni učenec je prosil sošolca, naj mu prinese malico.
- c) Učitelj športne vzgoje je naročil: „**Jutri imejte s seboj telovadno opremo.**“
Učitelj športne vzgoje je naročil, naj imamo jutri s seboj telovadno opremo.
- č) Tajnica nam je povedala: „**Dobili boste obvestila o letovanju.**“
Tajnica nam je povedala, da bomo dobili obvestila o letovanju.

KAJ NAJ TI PODARIM?

1. Preberi besedilo.

Obeski s kristalnimi biseri Swarovski za GSM

Kristalni biseri so eden najpomembnejših dosežkov podjetja Swarovski. Nakit iz biserov je primeren za vse prenosne telefone. Je vaš spremljevalec. Kot eleganten modni dodatek bo privabil radovedne poglede. Obesek s kristalčki je primeren za poslovna in osebna darila.

Obesek, ki ga preprosto morate imeti. Primeren je za vse tipe prenosnih telefonov.

Vir : http://www2.gsm-servis.com/si/page/group/grp/81/obeski_za_kljuce_gsm/-/

eleganten

- ima zelo lepo, skladno obliko

poslovno darilo

- z njimi se obdarujejo poslovni partnerji

kristal

- mineralno telo s pravilno notranjo zgradbo in ravnimi mejnimi ploskvami

nakit

- okrasni predmeti za nošenje na telesu

2. V zvezek prepiši besede in jih uporabi v novih besednih zvezah:

dosežki, najpomembnejši.

3. Odgovori na vprašanja.

- Kje je objavljena ta reklama?
- Kdo jo objavlja?
- Kaj želi sporočevalec doseči s tem reklamnim sporočilom?
- Kakšen namen ima v tej reklami slika obeska?
- S katerimi besedami sporočevalec najbolj prepričuje bralca, naj kupi obesek?
- So po tvojem mnenju podatki o obesku resnični?

4. Pogovorite se.

- Zakaj so po vašem mnenju besedila v reklamah kratka?
- Kakšen pomen imajo slikovni dodatki v reklamah?
- Katere podatke mora vsebovati reklama?
- Č) Kje vse so lahko reklamna sporočila objavljena?
- d) Katere reklame naredijo nate največji vtis? Utemelji, zakaj.
- e) Koga reklame najbolj prepričajo? Pogovorite se o tem v skupini.

REKLAMA

je besedilo, ki želi **pritegniti** ljudi, da bi kaj kupili, naročili ali se česa udeležili. Besedila so **kratka**, lahko enobesedna. Reklamna sporočila so lahko tudi **zvočna in slikovna**. **Do reklamnih sporočil moramo biti kritični.**

5. Pogovarjajte se:

- katere reklame so vam najbolj všeč,
- kako reklama lahko zavaja.

6. Ponovno preberi izhodiščno besedilo in odgovori na vprašanja.

- Kako se imenuje podjetje, ki izdeluje drage obeske za prenosne telefone?
- Povej, s katero začetnico je napisano ime podjetja.

7. Oglej si naslednje primere. Pojasni rabo velike začetnice.

- Moj oče dela v **T**osami.
- Vso zelenjavo sem danes kupil v **T**ušu.
- Delavci podjetja **E**lektro so imeli veliko dela z odpravljanjem posledic neurja.
- Č) Založba **I**zolit je izdala nove učbenike.
- d) Potovalko smo kupili v **N**ami.
- e) Vpisala se bom na **S**rednjo šolo Domžale.

NASLOVE tovarn, podjetij, trgovin in šol pišemo **z veliko začetnico**.

NA POŠTI

1. Preberi.

„Oh, te položnice! Kako bi bil svet lep brez njih,“ vzdihne mama in odide s šopom položnic na pošto.

Povej, kaj vse bo lahko plačala s položnicami? Pripoveduj.

elektro gorenjska

Prejemnik in naslov:
KRANJ
OBROK ŠT. 111111 ZA EL. EN.
ZAP. JUN.2008
Znesek: **EUR *****40,94**
Referenca: 5010763930050
Nalogodajalec: IVA KOVAČ, ŠKOFJELOŠKA 15, 4209 ŽABNICA
Rok plačila do: 15.06.2008

PREJEMNIK:
PLAČILO OBROKA ŠT. 111111 ZA EL. EN. - ZAPADLOST JUN.2008
Rok plačila: 15.06.2008
Vrsta posla: A0011
Znesek: **EUR *****40,94**
Račun: SI56 0700 0000 0545 521
Referenca: 5010763930050
Naziv: ELEKTRO GORENJSKA, D.D.
Naslov: UL. MIRKA VADNOVA 3, KRANJ
Kraj: 4000 KRANJ

NALOGODAJALEC:
Znesek: **EUR *****40,94**
Račun: SI56
Referenca:
Naziv: IVA KOVAČ
Naslov: ŠKOFJELOŠKA 15
Kraj: 4209 ŽABNICA

5010763930050J 0000545521H 00000004094Y 07000000J 22H

2. Preglej podatke na posebni položnici in odgovori na vprašanja.

- Kdo plačuje?
- Komu plačuje?
- Kaj plačuje?
- Koliko denarja vplačuje?
- Kje stanuje plačnik?
- Ali je plačnik doma v istem kraju kot prejemnik?

Posebne položnice so večinoma že izpolnjene s potrebnimi podatki in zneski.

3. Preglej podatke na plačilnem nalogu BN 02.

S plačilnimi nalogi plačujemo zneske, ki jih napišemo sami, npr. prispevki za pomoč ljudem v stiski, prispevki za Rdeči križ, ...

V plačilni nalog vpišemo vse podatke sami.

4. Oglej si položnico in pokaži, kateri del je **ODREZEK**. Razloži, zakaj je pomemben.

5. Pogovarjajte se.

- V čem je prednost plačevanja s položnicami?
- Kje lahko položnice plačamo?
- Si že slišal za plačevanje položnic po internetu?
- Kakšno je tvoje mnenje o takem plačevanju?

Položnica je obrazec, s katerim nakazujemo denar po pošti ali banki na določen račun prejemnika.

6. Preberi besedilo.

Juretova teta

Juretova teta Špela Sitar živi sama v odročni vasi. Njen naslov je Zgornje Gabrje 55, 1225 Lukovica. Pravi, da nikakor ne bi hotela živeti v mestu. Ob praznikih ji Jure, ki stanuje na Miklošičevi ulici 45, 1000 Ljubljana, pošlje paket dobrot, priloži pa še nekaj zadnjih izvodov revije Jana.

7. Pomagaj Juretu pripraviti paket in izpolniti obrazec.

- Primerno zavij, kar pošiljaš,
- na paket napiši naslov prejemnika paketa in svoj naslov, ki ga prečrtaj,
- izpolniš obrazec za pošiljanje paketa.

Potrdilo o oddaji pošiljke	
Naslovnik	Storitve
ŠPELA ŠITAR	Osebna vročitev
Zg. Gabrje 55	Povratnica
1225 LUKOVICA	Prednostno
(poštna št.) (naziv pošte)	
	Odkupnina _____ EUR
	Vrednost _____ EUR
	Sprejemna št. _____
	Masa _____ g
	Poštšina _____ EUR
	DDV 20 % _____ EUR
(podpis poštnega delavca)	

Poslajemo v skladu s splošnimi pogoji. Obr. P-2 Pošta Slovenije d.o.o., Slomškov trg 10, 2500 Maribor, identifikacijska številka: SI25028022

Preberi, kdo bo dobil pošiljko.

Kadar izpolnjujemo **bančne in poštne obrazce**, moramo biti natančni pri zapisovanju podatkov o naslovniku, prejemniku ter pri zapisu denarnih zneskov.

Pišemo čitljivo. Potrdila shranimo.

8. V zvezek prepisi besede in jih uporabi v novih povedih: obrazci, odrezki, izpolniti.

POŠTA NEKDAJ IN DANES

1. Preberi besedilo.

Nekdaj so pisma od pošiljatelja do naslovnika potovala **počasneje** in **manj zanesljivo** kot danes. **Povsod** so jih pošiljali **tako**, da so jih izročili kurirjem, ki so drveli na konjih do naslovnika. Pošiljanje pošte je bilo **sprva precej** drago, plačal pa je naslovnik. V tistih časih je bilo **nevarno** potovati. **Pogosto** so kurirje napadli roparji.

Danes sporočila in druge pošiljke potujejo **drugače** kot **nekoč**.

2. Preberi poudarjene besede. Razloži vsako posebej, kaj pomeni. Vprašaj se po njih?

Kdaj?	nekdaj, danes, sprva, nekoč ...
Kako?	počasneje, manj, zanesljivo, precej, tako, nevarno ...
Kje?	povsod ...

Besede, po katerih se vprašamo z vprašalnicami **kdaj, kje, kako, so** **PRISLOVI**.

DANES IN JUTRI BO ŽIVAHNO

1. Pogovarjajte se o praznikih. Naštejte tiste, katerih se najbolj razveselite.

Vsako leto organizatorji pripravijo družabno praznovanje ob prazniku dela, 1. maju. Kje vse lahko izveš, kdaj in kje bodo prireditve?

KRAJ	Dogodek: kresovanje 30. aprila	Prireditve ob 1. maju
Ljubljana (Rožnik)	Ob 21. uri bo govoril predsednik sindakata. Ob 22. uri bo zagorel kres, sledil bo zabavni program.	Od 7. do 10. ure budnice, ob 10.30 proslava, govoril bo župan, sledil bo kulturni program.
Kranj	Tradicionalno srečanje na Joštu, kresovanje z ognjemetom.	Ob 11. uri slovesnost, nato zabavni program.
Škofja Loka	/	Ob 11. uri slovesnost na Križni gori.
Jesenice	/	Ob 11. uri slovesnost na Poljanah, nato zabavni program.
Lesce	/	Ob 14. uri srečanje na Šobcu.
Koper	/	/
Zagorje	Kresovanje na nogometnem igrišču.	Pohod na Zeleno travo in srečanje na Plešah.
Trbovlje, Hrastnik	Kresovanje na Kipah v Proptonem.	/
Na Smuku	Kresovanje z ognjemetom od 20. ure naprej.	/
Šmihel	Ekološko kresovanje na Plešivici nad Šmihelom od 20. ure naprej.	/
Ptuj	Kresovanje ob Dravi od 14. ure naprej.	/

Vir: Dnevnik, 30. 4. 2007

2. Odgovori na vprašanja.

- a) Kdaj in kje je bilo besedilo objavljeno?
- b) Ob katerem prazniku na prireditve vabi preglednica z naslovom Danes in jutri bo živahno?
- c) Kdaj v besedilu pomeni danes? Napiši datum.
- č) Kdaj v besedilu pomeni jutri. Napiši datum.
- d) Naštej imena krajev, kjer bo potekalo prvomajsko kresovanje.
- e) V katerih krajih bodo prvomajske prireditve ob 11. uri?
- f) Kdo bo govornik 1. maja na proslavi v Ljubljani ob 10. 30?
- g) V katerem kraju pripravljajo ekološko kresovanje?
- h) Komu je to obvestilo namenjeno?
- i) Kaj je namen tega obvestila?
- j) Si na kresovanje v imenovane kraje povabljen tudi ti?

3. Če bi želel izvedeti, kje in kdaj bodo različne kulturne prireditve, dežurne trgovine, dežurni zdravniki, lahko te podatke poiščemo v javnih obvestilih.

Povej, kje boš izvedel:

- a) kaj se bo v decembru dogajalo v Cankarjevem domu v Ljubljani,
- b) katere oddaje bodo na sporedu prihodnji teden,
- c) kakšno je stanje v prometu in na mejnih prehodih,
- č) katere bodo dežurne trgovine v nedeljo v Mariboru.

JAVNA OBVESTILA so sporočila, ki ljudi obveščajo, **kdaj in kje** bodo potekale različne kulturne, zabavne, športne in druge prireditve. Obveščajo o RTV sporedu, dežurnih trgovinah, dežurnih zdravstvenih domovih, stanju na cestah ...

4. Oglej si del TV sporeda za soboto, 19. 1. 2008, in odgovori na vprašanja.

7.45	Male sive celice, kviz
8.30	Prismuknjeni, kratki dokumentarni film Ebu iz Holandije
8.45	V dotiku z vodo avstralsko-nemški film
9.15	Kino Kekec; Deklica in volkovi, finski film
10.45	Polnočni klub: Vseživljenjsko učenje, pon.
12.00	Tednik, pon.
13.00	Poročila, šport, vreme
13.15	Absalonova skrivnost, danska božična nad.
13.45	Zaljubljeni v živali, nem. poljudnoznanst. serija, 6/16
14.15	Sittafordska skrivnost, ang. Film., pon.
15.55	Sobotno popoldne
16.00	O živalih in ljudeh
16.15	Labirint
17.00	Poročila
17.15	Ozare
17.20	Sobotno popoldne
17.55	Popolna družina
18.40	Fifi in cvetličniki, risanka
19.00	Dnevnik
19.55	Tajna služba, am. nad. 2/3
21.30	Slovenski vojaki v Afganistanu, dok. oddaja
22.00	Poročila

- Katere dokumentarne oddaje smo lahko gledali ta dan?
- Katere oddaje bi si ti ogledal?
- Kaj v sporedu pomenu krajšava pon.?
- Katere oddaje so bile ta dan ponovljene?
- Kolikokrat bomo v nadaljevanjih gledali Tajno službo?

5. KJER LIPE CVETO

SPET DOMA

• DRUŽBENI POLOŽAJ SLOVENŠČINE

BRIŽINSKI SPOMENIKI

• OD KDAJ GOVORIMO SLOVENSKI JEZIK

1. Preberi besedilo.

SPET DOMA

Med poletnimi počitnicami se je naša družina odpravila na počitnice na Hrvaško. Letovali smo v Zadru. Bilo je prelepo, naplavali smo se, si ogledali zanimivosti in uživali v morski hrani. Kar prehitro je minilo.

Ko smo se vračali in prešli slovensko mejo, smo kljub temu od srca vzkliknili: „Pa smo doma, preljuba Slovenija!“

Maternega jezika se naučimo kot prvega jezika. V njem najlaže doživljamo, čutimo, razmišljamo, se pogovarjamo, razumemo, pišemo. Jeziku družine rečemo **MATERINŠČINA**.

2. Pogovorite se.

- V katerem jeziku se pogovarjajo na Hrvaškem?
- Zakaj se je družina razveselila, ko se je pripeljala na slovensko ozemlje?
- V katerem jeziku se z otrokom od rojstva naprej pogovarja vsaka mati?
- Kateri jezik je torej materinščina za vsakega človeka?
- Kateri pa je tvoj materni jezik?

Državni in uradni jezik

Vsaka država je prepoznavna po svojem **državnem jeziku**. V vsakdanjem življenju pa se pogovarjamo in beremo javne napise v **uradnem jeziku**.

3. Preberite besedilo v oblakih. Pogovarjajte se o slovenskem jeziku.

V tujino hodijo slovenski poslovneži, športniki, politiki, turisti. V tujini predstavljajo Slovenijo in slovenščino kot državni jezik. Tudi himno kot simbol naše države pojemo v slovenščini.

To je **državni jezik**.

V trgovinah, na bankah, na občinah, v šolah, tovarnah, v uradih ... govorimo slovensko. Javni napisi na slovenskem ozemlju so v slovenščini.

Na Obali in v delu Prekmurja poteka uradovanje tudi v italijanščini in madžarščini. Javni napisi pa so dvojezični.

To je **uradni jezik**.

Slovenščina je **državni jezik**

Republike Slovenije. To pomeni, da nas ta jezik **združuje** in da se z njim **predstavljamo** in **sporazumevamo** doma in po svetu. Himna se poje vedno v slovenščini.

Slovenščina je v Republiki Sloveniji tudi **uradni jezik**, kar pomeni, da poteka vse **uradovanje** v naši državi v slovenščini.

Na ozemlju, kjer živita madžarska in italijanska manjšina, sta uradna jezika tudi **italijanščina** in **madžarščina**.

4. Preberi in ob učiteljevi pomoči razloži, kdo so zamejski Slovenci in kdo izseljenci.

ZAMEJSKI SLOVENC

OZ. NARODNE MANJŠINE

Živijo na drugi strani meje
v Italiji, Avstriji in
na Madžarskem.

IZSELJENCI

Živijo v evropskih državah,
v Severni in Južni Ameriki,
v Avstraliji.

SLOVENC PO SVETU

5. Preberi besedilo.

Slovenci, ki živijo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, imajo določene pravice. V obmejnih predelih, kjer živijo, so javni napisi dvojezični, uradovanje poteka tudi v slovenščini, otroci pa lahko obiskujejo dvojezične šole.

Slovenci, ki so se izselili v evropske države in na druge celine po svetu, negujejo slovenski jezik v različnih društvih ter z ohranjanjem stikov z domovino.

V Sloveniji živita dve **narodni manjšini**:

italijanska,

madžarska.

V Sloveniji imamo **dvojezični območji** ob meji z Italijo in Madžarsko. Tu živita italijanska in madžarska **manjšina**. Na teh območjih sta poleg slovenščine uradna jezika tudi italijanščina in madžarščina. Otroci obiskujejo dvojezične šole. Njihova materna jezika sta madžarščina in italijanščina.

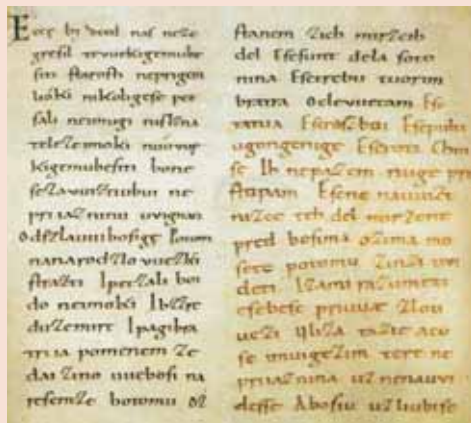
BRIŽINSKI SPOMENIKI

1. Preberi besedilo.

Predniki današnjih Slovencev so se naselili na ozemlje današnje Slovenije že v 6. in 7. stoletju. Takrat so govorili **praslovanščino**.

V srednjem veku slovensko ljudstvo ni imelo izobraženih ljudi. Vladarji, duhovniki in plemstvo so govorili latinsko, nekoliko pozneje pa nemško. V času velikega vladarja Karla Velikega so v cerkvenih zborih sklenili, naj vsak kristjan moli k bogu v svojem jeziku.

Tako so naključno nastali najstarejši v slovenščini ohranjeni rokopisi **BRIŽINSKI SPOMENIKI**. Nastali so okrog leta 1000. Vsebina je nabožna. Rokopisi so bili last brižinskih škofov. Jezik je lepa in čista slovenščina iz 10. stoletja.

www2.arnes.si/.../izvor_slovencev.html

Danes te dragocene rokopise hranijo v državni knjižnici v Münchnu. Slovenci smo si jih na slovenskih tleh prvič lahko ogledali na razstavi v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani leta 2004. Vse do 15. stoletja, ko so začeli tiskati prve knjige, se je slovenski jezik ohranjal predvsem z ustnim izročilom.

nabožna vsebina

– verska vsebina
(molitve, spovedi,
pridige)

rokopis

2. Pogovorite se, zakaj smo se Slovenci razveselili razstave rokopisov.

3. Preberi, zakaj je bilo obdobje reformacije za Slovence izredno pomembno.

16. STOLETJE – OBDOBJE REFORMACIJE

V 16. stoletju so slovensko deželo zaznamovali turški vpadi, kmečki upori in razvoj meščanstva. Najbolj so trpeli brezpravni kmetje.

Nemški duhovnik Martin Luter je odločno nastopil proti rimskokatoliški cerkvi. Želel je, da cerkev ne bi tako bogatela, da bi vsi bolj spoštovali in se držali krščanskih vrednot, cerkev pa naj se približa navadnim ljudem. Verski obredi in molitve naj bodo v domačem jeziku, na slovenskem ozemlju torej v slovenščini.

Martin Luter je začetnik reformacije.

Za Slovence je bilo to obdobje izjemno pomembno. Slovenski reformatorji Adam Bohorič, Sebastjan Krelj, Jurij Dalmatin s Primožem Trubarjem na čelu so začetniki slovenskega knjižnega jezika.

4. Preberite besedilo o Primožu Trubarju. Kdor želi, si še več podatkov o njem poišče v knjižnici in na spletni strani.

PRIMOŽ TRUBAR (1508-1586)

Rodil se je v Raščici na Dolenjskem. Šolal se je na Reki, v Salzburgu in v Trstu. Kot duhovnik je služboval v Loki pri Zidanem Mostu, kot vikar pa v Laškem. Takrat se je že vključil v reformatorsko gibanje, zato so ga preganjali. Služboval je pri škofu Bonomu v Trstu, nato v Ljubljani, od koder so ga pregnali. Zatekel se je na Nemško, kjer je dobil službo pridigarja v Rothenburgu.

Tu sta nastali prvi slovenski knjigi Katekizem in Abecednik. V naslednjih letih je še večkrat služboval v slovenski deželi, vendar je bil vedno preganjan. Bežal je v nemške kraje in služboval v Kemptenu, Tübingenu, Lauffenu in Derendingenu, kjer je tudi pokopan.

Primož Trubar je za Slovence pomemben kot začetnik slovenskega knjižnega jezika, saj je ustvaril prve knjige v slovenskem jeziku. Pomemben je tudi zato, ker nas je prvi nagovoril Lubi Slovenci in nas opredelil kot narod.

Jezik se je skozi stoletja spreminjal, spreminja se tudi danes. Temu pravimo, da **jezik živi**.

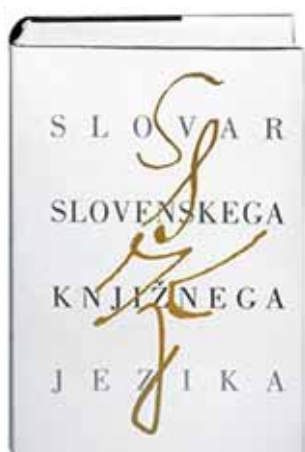

4. Preberi besedilo v oblaku.

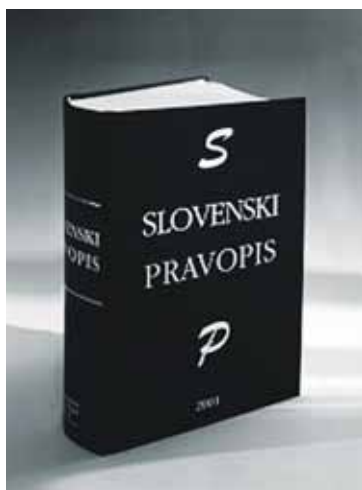
Slovenci moramo svoj **jezik ceniti**. Zanj skrbimo s pravilnim govorjenjem in pisanjem. V javnosti se izogibamo tujk, slengovskih ter drugih neknjižnih besed.

6. Včasih smo v težavah in ne vemo, kako nekaj pravilno zapisati ali povedati. Večkrat ne razumemo določene besede. Takrat si pomagamo z jezikovnimi priročniki.

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA je knjiga, v kateri so besede razvrščene po abecedi in je razložen njihov pomen. Knjig je pet. Obstaja pa tudi elektronski zapis.

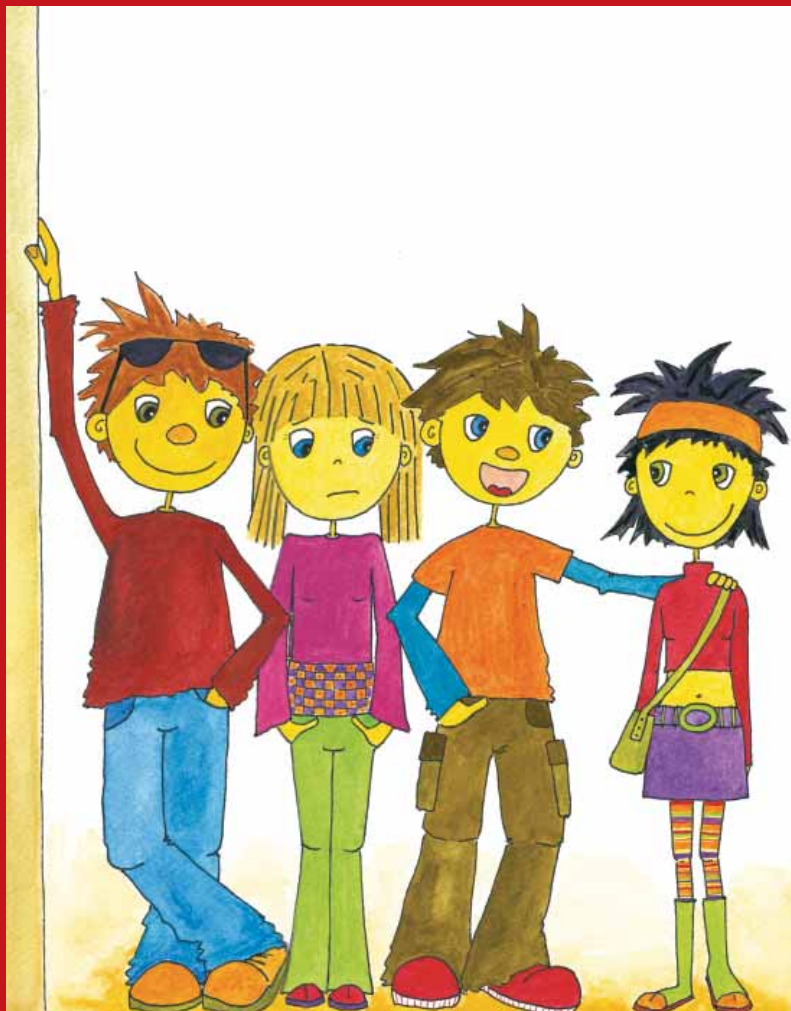
SLOVENSKI PRAVOPIS je knjiga, v kateri so napisana pravila o rabi velike začetnice, ločil, o pisanju besed skupaj– narazen, o deljenju besed ... torej o tem, kako besede pravilno pišemo.

Besede so prav tako navedene po abecedi. Za razliko od SSKJ pa se lahko v njem prepričamo tudi o pravilnem pisanju lastnih imen.

V SLOVENSKI SLOVNICI je opis slovenskega knjižnega jezika. Seznanja nas o pravilih govorenja in pisanja ter tvorjenja besed, povedi in besedil.

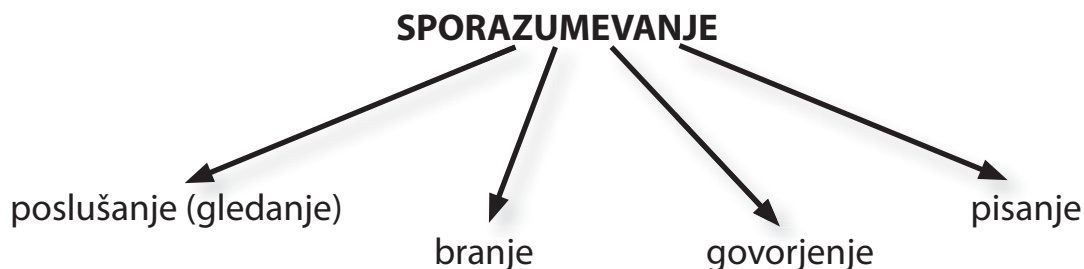

6. ZNANJE VEDNO PRAV PRIDE

• V TRETJEM TRILETJU
SEM SE NAUČIL

V TRETJEM TRILETJU SEM SE NAUČIL

NEBESEDNO

- z gibi
- z držo telesa
- z znaki (piktogrami)
- s sliko, glasbo

BESEDNO

- z besedami
- z besedili

BESEDILA

NEUMETNOSTNA

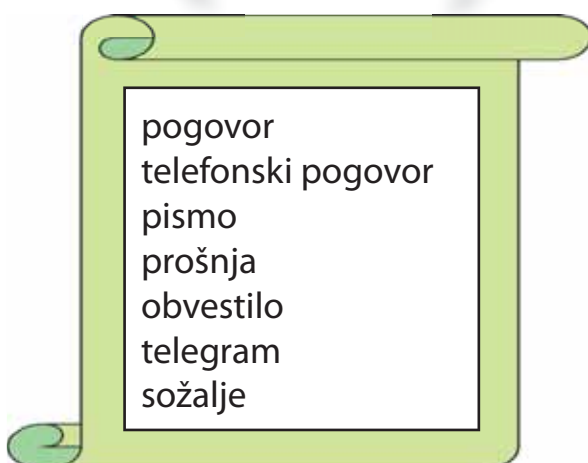
UMETNOSTNA

- a) SPLOŠNOSPORAZUMEVALNA
- b) POLJUDNOZNANSTVENA (STROKOVNA)
- c) JAVNA – PUBLICISTIČNA

a) PRAKTIČNOSPORAZUMEVALNA BESEDILA

neuradna

uradna

b) POLJUDNOZNANSTVENA – STROKOVNA BESEDILA

Opisovalna besedila

Opis narave
Opis kraja, pokrajine, države
Opis poteka bolezni
Opis delovanja človekovega telesa
Opis in oznaka osebe
Opis potovanja
Opis ljudskega običaja

Predstavitvena besedila

Opis osebe
Oznaka osebe
Življenjepis

Pripovedovalna besedila

Pripoved o dogodku
Pripoved o življenju
Potopis

Razlagalna besedila

Razlaga nastanka
naravnega pojava

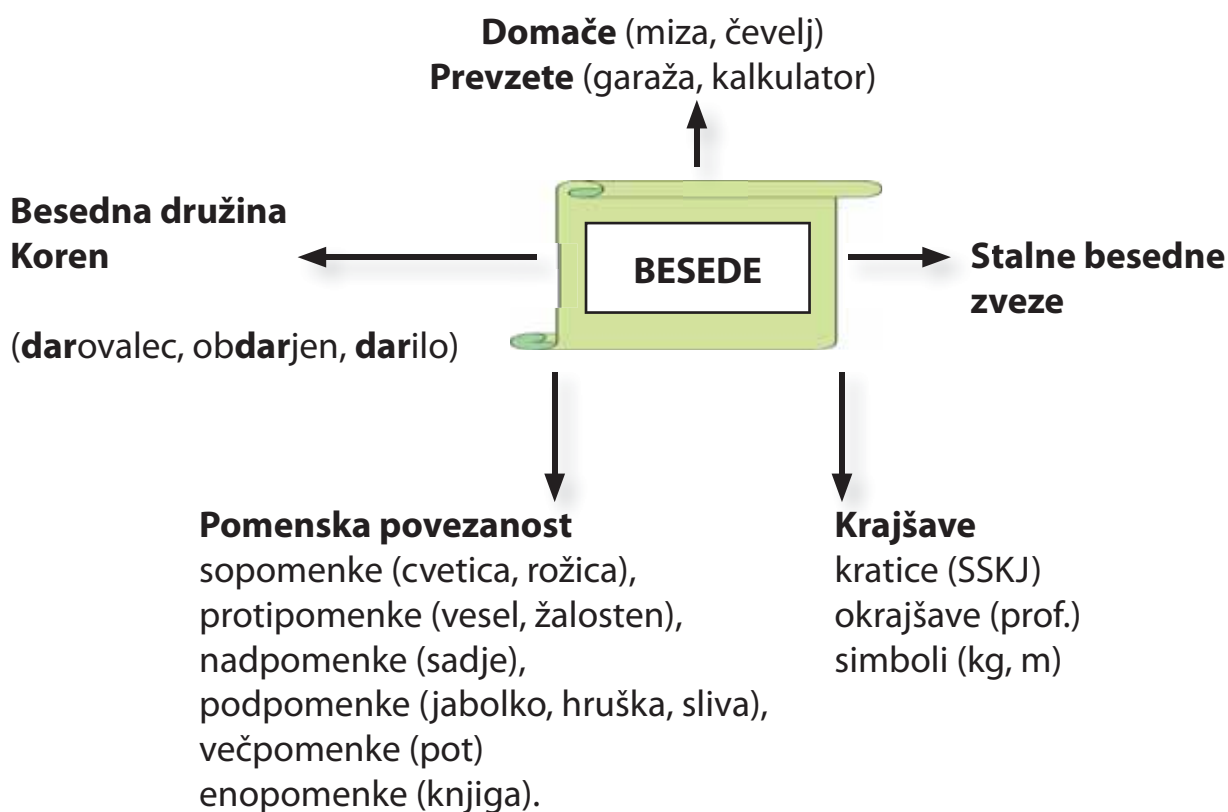
c) PUBLICISTIČNA BESEDILA

IN

JAVNA OBVESTILA

Novica
Komentar
Intervju
Reklama

Telefonski imenik
Teletekst
Cenik
Kulturni in TV program
Vozni red
Poštni in bančni obrazci

BESEDE RAZVRŠČAMO

SAMOSTALNIKI so imena

oseb, živali, rastlin, predmetov in pojmov.

Po samostalniku se vprašamo:

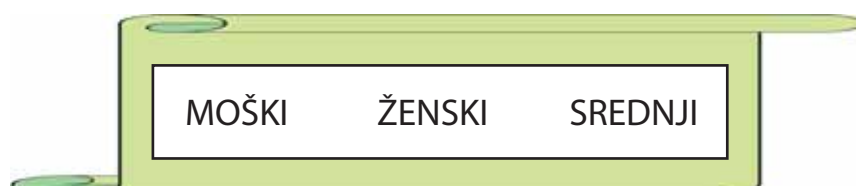
1. Kdo?	učenec	Kaj?	ocena
2. Koga?	učenca	Česa?	ocene
3. Komu ?	učencu	Čemu?	oceni
4. Koga?	učenca	Kaj?	oceno
5. Pri kom?	pri učencu	Pri čem?	pri oceni
6. S kom ?	z učencem	S čim?	z oceno

Določimo mu :

Število:

Spol:

PRIDEVNIKI so besede,

ki pojasnjujejo lastnost, svojino in vrsto samostalnikov.

Po pridevniku se vprašamo:

KAKŠEN?

(pameten,
zanimiv, visok,
žalosten)

ČIGAV?

(sosedov,
stričev, učiteljev,
mamin)

KATERI?

(morski,
konjski, mestni,
rozinov)

Pridevnike stopnjujemo:

OSNOVNIK

svetel
priden

PRIMERNIK

svetlejši
bolj priden

PRESEŽNIK

najsvetlejši
najbolj priden

Samostalnik in pridevnik se ujemata v spolu, sklonu in številu.

GLAGOLI so besede,

ki povedo, kaj kdo dela ali kaj se godi (dogaja).

Določimo jim:

- **osebo:** 1., 2. in 3. osebo (pišem, pišeš, piše ...)
- **število:** ednina, dvojina, množina
- **glagolski čas:** sedanjik, preteklik, prihodnjik.

OSEBNI ZAIMKI

Namesto imen oseb, (rastlin, živali, stvari, pojmov) lahko uporabimo osebne zaimke:

jaz, ti, on,
midva, vidva, onadva,
mi, vi, oni

Petra je doma.

Ona je doma.

Osebni zaimki tudi spreminjajo obliko.

jaz, mene (me), meni (mi), mene (me), pri meni, z menoj(z mano); ti ... on ...

ŠTEVNIKI

GLAVNI

ena, sto, 1,
13409

VRSTILNI

prvi, stoti, 4. (četrti),
1201. (tisočdvestoprvi)

GLAVNI ŠTEVNIKI

Števila do 100 in stotice pišemo skupaj:

triinštirideset

petindevetdeset

petnajst tisoč dvesto devet

VRSTILNI ŠTEVNIKI

Če jih napišemo s številko, za njo postavimo piko: (7.).

Če jih pišemo z besedo, jih pišemo skupaj: (tritisočpetstodeveti).

PRISLOVI

Po prislovih se vprašamo:

Kdaj? Kje? Kako?

Časovni prislovi: nekoč, danes, takoj

Krajevni: nekje, povsod, tukaj

Načinovni: počasi, hitro, tekoče

PREDLOGI

s knjigo

z zvezdo

h Klemenu

k ognju

Predloge vedno izgovorimo skupaj z besedo,
pred katero stojijo.

VEZNIKI

Pozdravi očeta **in** mamo.
 Jan je zajahal konja **in** galopiral po travniku.
 Prosila ga je, **da** popravi sušilec za lase.
 Ogledoval si je okolico, **ko** je nenadoma počilo.
 Vprašal me je, **če** znam dobro kuhati.

Povezujejo besede in stavke med seboj.

POVEDI RAZČLENJUJEMO

V nedeljo bomo šli na pohod na Snežnik.

PRIPOVEDNE

Zakaj ne greš z nami?

VPRAŠALNE

Hej, pridi hitro k meni!

VZKLIČNE

Naredila sem plakat.
 Hodila sem k telovadbi.

Nisem naredila plakata.
 Nisem hodila k telovadbi.

LOČILA

pika
vprašaj
klicaj
tri pike

vejica
dvopičje
narekovaj

POVEDI

ENOSTAVČNE POVEDI:

Prejšnji teden sem imel gnojno angino.

VEČSTAVČNE POVEDI:

Pot, ki je vodila skozi puščavo, je bila zelo naporna.
Vozil sem s kolesom in opazoval naravo.
Rad imam naravoslovje, ker delamo tam veliko poskusov.

RAZMERJA:

istodobno, neistodobno
vzročno in posledično
namerno
pogojno

PREMI GOVOR

Peter je prosil starše:
„Prosim, kupite mi psa!“

ODVISNI GOVOR

Peter je prosil starše, naj
mu kupijo psa.

GLASOVI SLOVENSKEGA JEZIKA

Slovenski jezik ima **29 glasov**, ki jih zapišemo
s 25 črkami. Samoglasnikov je osem, ostali so soglasniki.
Glasova **o in e** sta lahko široka ali ozka.
V nekaterih besedah glas e izgovarjamo kot **polglasnik**.

MALA ZAČETNICA

OBČNA IMENA

mladenka
čokolada
obesek
predsednik
veverica

IMENA PRAZNIKOV

novo leto
valentinovo
gregorjevo
božič

NAZIVI

profesor
doktor
inženir

PRIDEVNIKI, IZPELJANI IZ ZEMLJEPISNIH LASTNIH IMEN (reke, države, mesta)

Drava - dravski
Kranj – kranjski
Novo mesto – novomeški
Slovenija – slovenski

VELIKA ZAČETNICA

PRVA BESEDA V POVEDI

LASTNA IMENA

OSEBNA

Jožica Novak
Miha
Lea
Tina Logar
Liska

ZEMLJEPISNA

Naselbinska

Druga

Enobesedna

Ljubljana
Celje
Jesenice
Krško

Večbesedna

Šmarje pri Jelšah
Nova Gorica
Pijava Gorica
Slovenska Bistrica

Triglav
Jupiter
Rt Dobre nade
Severno Ledeno morje
Evropa
Mednarodna vesoljska postaja

STVARNA

Ko zorijo jagode
Moj planet
Radovedni taček
Dnevnik
Srednja lesarska šola

Vedno: Novo mesto,
Opatje selo, lška vas, Stari trg.

MATERNI JEZIK

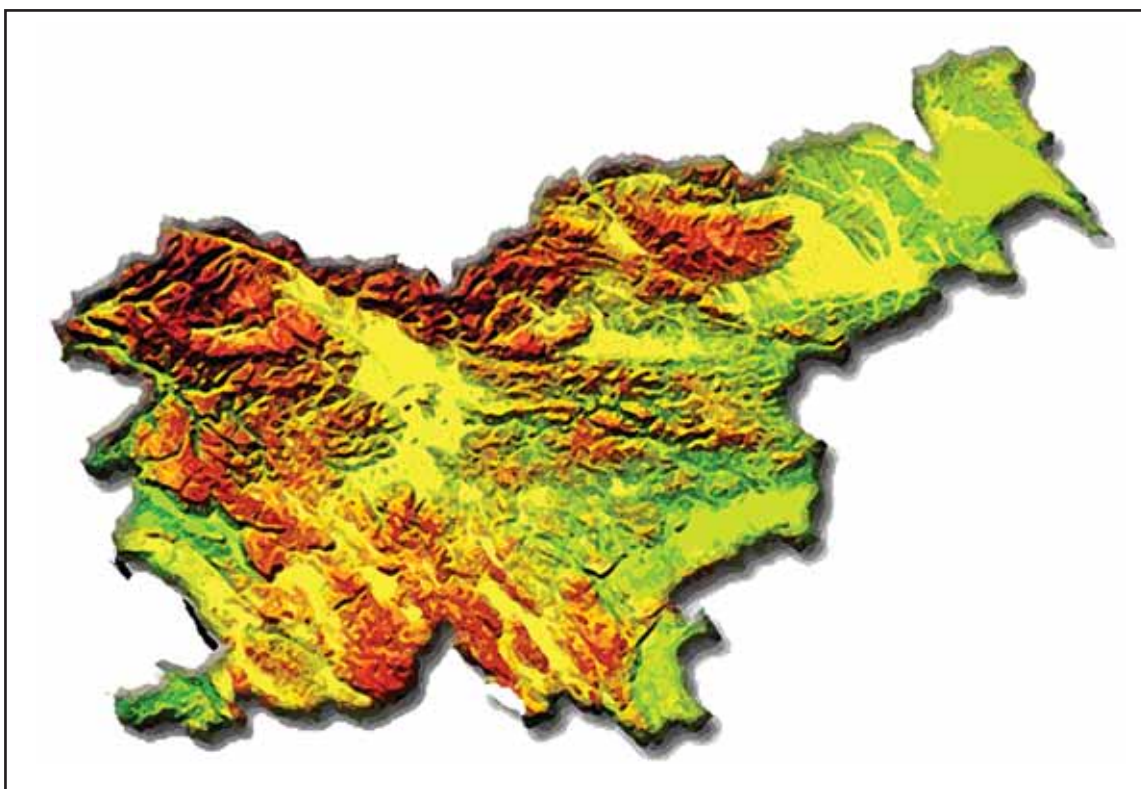
Slovenci v Republiki Sloveniji
Slovenci v zamejstvu
Slovenci v izseljenstvu

URADNI JEZIK – slovenščina,
na dvojezičnih območjih
Republike Slovenije še
italijanščina in madžarščina

DRUŽBENI POLOŽAJ SLOVENŠČINE

DRŽAVNI JEZIK

**Državni jezik predstavlja Republiko Slovenijo.
Združuje prebivalce Slovenije.**

www.debelak.biz/vip/fotos/slovenija_mala3.gif

Zdaj pa že vse znam
in grem na počitniceeeee!

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

ISBN 978-961-234-738-3

9 789612 347383